ССКП ЦК ЯНВАРСКИ ПЛЕНУМА РЕШЕНЕШ ТОЛАМЦА КХОАЧАШЪЕРГЬЯ

МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВIАШАГIКХЕТА!

СЕРДАЛО
свет

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай областнойн Грозненски городскойн комитетий а Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета а орган
Орган Чечено-Ингушского областного Грозненского городского комитетов Коммунистической партии Советского Союза и Верховного Совета Чечено-Ингушской АССР

№ 17 (2538) | КIиранди, 26 февраль, 1961 шу. | Мах 2 кеп.

Гектара тIара 50—60 центнер, кхы дукхагIа а фуалъяьха хьажкIаш яха къовсам лоаттабе кийча бола эзараш нах короргба. Гектара тIара 50 центнер фуалъяьха хьажкIаш йоахилга фантази а йоацаш бакъдар да.

Н. С. ХРУЩЕВ.
(ССКП ЦК январски Пленуме даьча къамаьла тIара).

Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхой 1961 шера декхарийла ба:

45 эзар гектарах хIаране тIара бокъонца кхаьчача фуал яьхача хьажкIий 45 центнер яккха, 300 центнер моштача доакъарийна лаьрхIа хьажкIаш яха

Паччахьалкхенга 3,8 млн пунт фуал яьха хьажкIаш йоакха.

ХЬАЖКIАШ ДИКАГIА ХЬУВКЪАЕ

Ялат дукхагIа даккхар Iалашдаре боккха лоархIам болаш да берригa юрта боахам тоабара. Цу хьакъехьа дикка толамаш цаьхар 1960-ча шера вай республика юрта боахама къахьегамхоша. 1959-ча шерарчул 155 эзар тонн дукхагIа ялат чудера цар. Российски Федераце хьалхарбарашца паччахьалкхенга ялат дехка баьлар, планал цхьа миллион пунт совгIа а доххаш.

Цудухьа 1960-ча шера ялат дукхагIа хьувкъийта а паччахьалкхенга дохка а лаьцача яхьа РСФСР-а Министрий Совето итогаш йича, Нохч-ГIалгIай республика котбаьннарашта юкъе яхай. Цох боккха кхаъ хилар вай мехкарча берригача къахьегамхошта.

Вай республике из сийле йоаккхаш берригача къахьегамхошта хьокхам луш хьалха лаьттай мехка йовзаш йола хIара гектара тIара 141,8 центнер фуалъяьха хьажкIаш чуена коммуниста А-С. Зармаева хьалхе лелаю звено, 108,5 центнер чуена «Октябра 40 шу» яхача совхоза З. Кусиевас хьалхе лелаю звено, 322 гектара тIара юкъера лаьрхIача хIаране тIара 61,3 центнер чуена Сунженски районера «Победа» яха колхоз, иштта дукха кхыяраш.

Цхьабакъда, ялат хьувкъадара йолча йоккхийча торонашка хьежача 1960-ча шера вай республике цу хьакъехьа даьха толамаш доккхал де йиш йолаш дац. ХIара гектара тIара чуденар 16,5 центнер ялат мара дац хьажкIаш а тIехь лаьрхIача, хIаьта хIара гектара тIара чуена хьажкIаш 20,7 центнер мара яц.

Ялат дикагIа хьувкъадара а дукхагIа чудара а эггара йоккхагIа йола торо хьажкIаш дукхагIа дIаювлгеи уж дикагIа хьувкъаелгеи а. ДIадахача шера а хьажкIаш юкъера лаьрхIача хIара гектара тIа 20,7 центнер мара ца хулаш эсал болх баьбале а кхы мел йолча культурала хIара гектара тIа дукхагIа хиннай уж. ХIаьта дикагIа болча хьажкIаш лелаераша хIара гектара тIара чуенарашка хьежача гуш а ца уж шоззакхозза дукхагIа хьувкъае йиш хилар.

Из кхета а деш, соахка 34 эзар гектар мара ца йиййнача укх шера 45 эзар гектар дIаеи хIара гектара тIара юкъера лаьрхIача 45 центнер фуалъяьхача хьажкIий чуяи декхар тIаийцад республикерча къахьегамхоша. Ерригача торонех пайда ийцача уж декхараш тIехкхоачашде йиш йолаш а да.

Грозненски района «Аргун» яхача колхоза къахьегамхоша укх шера 700 гектар хьажкIий ялатийна дIае лаьрхIад. Трактористаш хьалха а болаш 14 механизированни звено вIашагIъеллай. ХIара звенос цхьацца гектара тIара 50—60 центнер фуалъяьха хьажкIаш яха дош деннад. ХIаьта Хацуев Вахаси, Мальцагов Хьамзатеи, Шахабов Ахьмадеи шоаш вIашагIъеххача звеношца ткъо-ткъо гектара тIа болх бе а хIара гектара тIара 60—70 центнер фуалъяьхача хьажкIий чуя а дош деннад.

Урус-Мартановски района «Красноармейский» яхача совхоза механизированни бригада дош деннад 500 гектар долча лаьттара, хIара гектара тIара 60 центнер фуалъяьхача хьажкIий чуя.

Ачхой-Мартановски района «Лермонтовский» совхоза къахьегамхоша лаьрхIад 2000 гектар хьажкIаш дIае а хIара гектара тIара 52 центнер фуалъяьхача хьажкIий чуя а. Цу тайпара декхараш республика берригача юртбоахама къахьегамхоша тIаийцад.

Уж декхараш кхоачашдара шин тайпара къахьега деза. Цкъа-дале, ялатийна хьажкIаш дукхагIа дIае еза, шоллагIа-дале, дIайийнараш дикагIа хьувкъае еза. Уж шаккха а тайпа балхаш толамца кхоачашдара йоккхий торонаш я вай республике.

Республикерча дерригача лаьттах оахаш а сомийн комсийн боахамаш тIадолаш а 35 процент лаьтта мара дац, юхедиса 65 процент лаьтта хIама дIа ца дувш а, хIама тIадоацаш а, цхьадар цхьаккха пайда ца беш а уллаш да.

Ялатийна хьажкIаш дукхагIа дIаера колхозийн совхозийн кулгалхоша, шоай дерригача лаьтташка хьажа а хьежа, ушалаш йола лаьтташ докъаде а, кIотарганш петараш яраш цIенде а, мамогта дукхагIа лаьтта кийчде а деза.

ХIара гектара тIа хьажкIаш дикагIа хьувкъаяра, эггара хьалха болх дика вIашагIболла беза. Цу гIулакха хьажкIашцара болх дика бовзаш а дукха безаш а бола нах керте а латташ, звенош вIашагIйоахка еза, царех дукхагIа яраш механизированни а йолаш. ХIара звенона планах бокъонца дIанийс а даь, лаьтта дIадала деза.

Де дезача дерригача агротехнически балхех болхлойн колхозникаши дIакхетабе беза.

БIаьстан балхаш де кийчъяьча техникага, дIаде кийчдаьча фуга цIаьхха а хьажа беза. Ялатийна хьажкIаш дIае кийчдаьча лаьтташка мамогта дукхагIа тайп-тайпара удобренеш яхка еза. Хий дехкача лаьтташка, сангараш цIенъяь а кхы яха езараш яьха а болх бе беза. Тракторашеи кхыча машинашеи шин-кхаь сменах болх бергболаш дика кадраш кийчъе а еррига техника царга дIаяла а еза.

БIаьстан деча балхашта кийчдаларa дикка кхоачамбоацараш да вай республике хIанз а. «Назрановский» совхозе агротехнически бокъонаш хIанззе а телхаю. Ширдаланза дола керда кхо кхашка дIацехк. Плиевски отделене кхо а кхыйола удобренеш а яхкара лоадама хIама дац. МагIалбикерча «Кавказ» яхача колхоза кертерча агрономеи керттерча зоотехникеи шоай лаьтта 45—50 центнер фуалъяьхача хьажкIий хила йиш яц, яхаш берригa къахьегамхой мезгбоах. Иштта цу тайпара кхоачамбоацараш дукха а да колхозашка а совхозашка а.

БIаьсти хьакхаьчай. Цунна яьча кийчонга а хьежа балха юкъе диса кхоачамбоацараш чехка дIадаха деза.

Къилбаседа Кавказа хьалха латтарий совещане Нохч-ГIалгIай республико тIаийца социалистически декхараш толамца кхоачаш а дь, сий долаш накъа гIоргда вай ССКП XXII съезда!

ХьажкIаш хьувкъаергья кагирхоша

ХьажкIаш лелаю комсомольско-кагирхой звенош вIашагIйоахкарга, царна хьакъоастаьча участкашка моттигера удобренеш яхкарга хьежжа торо хургья хьажкIаш дика хьувкъае.

Дукха хувцамаш хиннад семилетка кхоалагIча шера Наьсарен района комсомольцийн кагирхойн вахара юкъе, къаьстта укх тIеххьарча хана.

1961 шера хьажкIаш хьалкхеяра доккхий декхараш тIаийцад ССКП ЦК январски Пленумеи ВЛКСМ ЦК IX пленумеи решенеша дегаш гIоздаьхача Наьсарен района комсомольцашеи кагирхошеи. Укх шера 3000 гектара тIа хьажкIаш хьувкъаергья цар. ДIадахача шера хинначул 1619 гектар дукхагIа хул уж.

ДIадахача шерарчул а доккхагIа декхараш тIаийцад цар: хIара гектара тIара 60 центнер хьажкIаш яха. Соахка хIара гектара тIара 45 центнер хьажкIаш яха езача 38 центнер мара яханзар комсомольско-кагирхой звеноша. Сево новкъарле яьй комсомольцаштеи кагирхоштеи тIаийца декхараш кхоачашде?

ХьажкIаш дикка хьалкхеяра чIоагIа новкъарле йир звено членашта шо-шоай участкашка цар балхаш ца дарах. Из бахьан долаш дерттIа гIулакх данзар хьажкIашта. ХьажкIаш дIаювш мара шоай участкашка хилланзар комсомольско-кагирхой звенош, чуэцаш кхыбараш бар.

Отделеней цхьаболча кулгалхоша кIезига терко йора комсомольско-кагирхой звеной. Цар беча балхага хьажацар, хIаьта ашачоа новкъостал дацар. Цу гIулакхо а чIоагIа новкъарле йир.

Цу звеношта эггара чIоагIагIа новкъарле хилар шоай низаца цар хьажкIаш чу ца эцаро. Дика лелаяцар хьаьхача хьажкIий учет а. Масала, Мальсагов Османи Костоев Iумари звеньевойш хиннача комсомольско-кагирхой, иштта кхыча звеношка учет нийса ца лелаярах дукха ха яьккхар шоай участкашкара мел хьажкIаш яьхай ца ховш.

Цу тайпара гIулакхаш хиннац «Назрановский» совхоза Аьлти-Юртарча отделене а.

Кхы тайпара вIаштIехьбаьккхабар учет лелаяра болх «Октябра 40 шу» яхача совхоза Долакха-Юртарча отделене. Кусиева Зайдат звеньевая йолча участкера еррига хьажкIаш звено члений низаца чуийцар. ХIаьта царна новкъостал деш хилар цу юртарча ворхI шера дешача школа дешархой. ХьажкIаш чу мишта эц хьожаш вар звено хIара член. ХьажкIаш ийца йоца цхьаккха а автомашин звено член воацаш дIайодацар, хIаьта юха воагIаш бе доаллаш квитанци а хулар цунга.

ХьажкIаш лечкъаеш моттигаш а нийслора районе дIадахача шера. Комсомола комитеташеи первични комсомольски организацешеи хьаьха хьажкIаш лораяра кIезига новкъостал дора.

Цу тайпара гIулакхаш кхы хургдоацаш еррига торонаш оарцагIъяьхай укх шера ВЛКСМ райкомо. 1961 шера хьажкIаш хьалкхеяра тха районе вIашагIъеллай 25 комсомольско-кагирхой звено, царех 13 механизированни я. Нагахьа санна дIадахача шера комсомольцашеи кагирхошеи шоай участкашка 5003 тонн моттигера удобрени йиллаяле укх шера дукхьала месячник долча хана йиллай 5100 тонн.Ерригаш а 15.000 тонн йилла дош деннад цар.

Тха районе эггара хьалха вIашагIъеллай комплексни механизированни звено. Цу звеноца 10 саг ва, царех кхоъ комсомолец ва. Цу звенос хьалкхеергья 300 гектара тIа хьажкIаши 300 гектара тIа гидуаргаши. Комплексни механизированни звенога 4 трактор я. Дерригa балхаш дергда техникаца.

И. ЧУНИХИН,
ВЛКСМ Наьсарен райкома секретарь.

Нхоачашдергда доннхий декхараш

Первомайски районерча Орджоникидзе цIерахча колхоза къахьегамхоша юрта боахама продукташ йоахилга махулла лакхде лаьрхIад семилетка кхоалагIча шера, хургйолча ССКП XXII съезда сийленца накъа а болхаш.

Цар лаьрхIад:

а) 350 Iаттага кхаччалца доахани (шоашта юкъе 100 бетта етт а болаш) 1000 кхаччалца жаи гаьзарийн ебае.

б) ХIара Iаттагара 1600 литрага кхаччалца шура яккха. ХIара устагIа тIера доаккха тха 2 килограммага дIакхоачаде.

в) 100 Iатта тIехьа 97-нел кIезигагIа доацаш Iасеи 100 жийна тIехьа 120 Iаьхари хьалкхебе.

г) 184 гектар лаьттара хIара гектара тIара 15 центнер кIа даккха; 100 гектар лаьттара хIара гектара тIара 50 центнер фуалъяьха хьажкIаш яха; 80 гектар лаьттара хIара гектара тIара 11,5 центнер гидуаргаш яха; хIара гектара тIара силоса лаьрхIа йола гIадамаш тIехь моша хьажкIаш 300 центнер яккха.

д) Планах 25 йолча 30 тонн дулхи, планах 60 йолча 82 тонн шурeи, 12 центнер тхан паччахьалкхенна дала.

Колхозникий юкъарча собранешка дийца а дийца, тIаийцад уж социалистически декхараш.

10 эзар тоннал совгIа удобренеш—кхашка

Укх шера юрта боахама культураш дика хьувкъийтара къахьегамхоша лоаттабеча къовсаме дика дакъа лоац Ачхой-Мартановски района комсомольцашеи кагирхошеи. Цудухьа юрта боахама машинаштеи инвентараи ремонт яь боалаш латт механизатораш.

Укх шера района кхашка 6 эзар тонн кхо дилла декхар тIаийцад кагийча нахеи мехкарашеи.

ТIаийца декхар кхоачашдара отделенешка, бригадашка, звеношка шерра яхь а йоаржаяь къовсам лоаттабаь цар.

Укх шера 200 гектара тIа дIайийна хьажкIаш лелае лаьрхIад «Лермонтовский» совхоза 4-ча отделенерча комсомольца И. Чагаевеи цун вошаси цхьана. ХIара гектара тIара ялатийна лаьрхIа 65 центнер хьажкIаш чуэца дош деннад цар. Шоаш денна дош кхоачашдара хIанзале кхашка 5 бIаьннел совгIа тонн моттигера удобрени йиллай ЧагаевгIар.

Дика къахьийгад месячнике «Самашкинский» совхоза 4-ча отделенерча комсомольцашеи кагирхошеи. Новкъостий И. Гапонов, А. Маменко керте латтача звеноша хьажкIаши баьца цаараши дIаде лаьрхIача кхашка 2 эзар тонн моттигера удобрени йиллай. Царел тIехьа ца бусаш хьабоагIа совхоза цхьоалагIча отделенера кагирхой а. Моттигера удобрени аракхухьача дика болх баьб механизатораша Х. Зубайраева, С-Х. Оздамирова, А. Черхигова.

Укх деношка комсомольцашеи кагирхошеи месячнике баьча балха итогаш йича гучадаьлар района кхашка 6 эзар тонн йилла езача 10 эзарнел совгIа тонн моттигера удобрени йиллалга.

В. ДЖАМБУЛАТОВ.

Керда мощносташ болх бе йолайолийтаргья

Республика кхачан товарий промышленноста Министерства предприятей коллективай социалистически декхараш

Парте XXII-ча съезда боаггIача тайпара накъа бахар духьа яхь лаьцача «Старогрознефта» мехкдаьттахоша дIадоладаь дика гIулакх хьал а лоацаш, республика кхачан товарий промышленноста Министерства предприятей болхлоша, инженераша, техникаша, гIулакхерча наха укх тайпара декхараш тIаэц шоашта:

шера йола валови продукци арахецара план 25 декабрга кхачалехьеи, хIаьта Самашкински плодоконсервни заводе, Грозненски макаронни фабрике, Гудермесски райпищекомбинате, мельзаводоуправлене 20 декабрга кхачалехьеи кхоачашъе. ССКП XXII-гIа съезд хьаеллача денга — 17 октябрга — планал совгIа 150 эзар сома маьха продукци арахеца;

шера йолча планал совгIа 500 тонн хьоара хIамаш, 100 тонн кондитерски хIамаш, 160 эзар банка консерваш арахеца;

къахьегама овсарле планал 1 процент лакхъе, арахецаш йола продукци хьаярга дIабода мах 50 эзар сомал чухнахьа боацаш лохбе;

укх шера кхачан продуктай 15 керда тайпа хьаде Iомадала (маькх-булкаш, кондитерски хIамаш, консерваш);

рационализаторски предложенеш юкъеяхьара чотах 20 эзар сомал кIезигагIа доацаш ахча кходе;

Грозныйи Гудермеси яхача городашка маькх ю заводаш, деннеи бийсанеи хIаране 20 тонн ахьа низ болаш йола ши хьайра Курчалойи Наьсарен-Вокзалеи хьалъяь яха а болх бе дIайолаялийта а.

Социалистически яхье ех оаха Дагестански АССР моттигерча промышленноста предприятей коллектив, оаха къовсам лоаттабергба республике бахача наха эша кхачан товараш дикагIа Iалашдар духьа. ДоаггIача тайпара накъа гIоргда тхо ССКП XXII-гIча съезда, семилетка кхоалагIча шера план ханал хьалха кхоачашъергья.

Социалистически декхараш тIаийцад Нохч-ГIалгIай АССР кхачан товарий промышленноста Министерства предприятей профсоюзно-боахама актива совещане.

ХIара гектара тIара—120 центнер хьажкIаш

Укх шера хьажкIаш дика хьувкъийтара хIанззе а чIоагIа къовсам лоаттабу «Шалинский» совхоза 2-ча отделенерча Музыкаева Малика керте латтача хьажкIаш лелаеча звенос. Верригаш а цо кулгалдеча звено чувоагIаш 23 саг ва. ХIаьта 60 гектара тIа квадратно-гнездовой хьисапе дIайийна хьажкIаш лелае лерхI звено членаша.

Доккхий декхараш тIаийцад укх шера Маликас. Цо лаьрхIад хиш дехкача кхашка хIара гектара тIара 120 центнер фуалъяьха хьажкIаш чуэца. Музыкаевас цу совхозе болх бу пхелагIа шу доладеннад. Дика толамаш даха вIаштIехьдаьлар цун дIадахача шера. ХIара гектара тIара 105 центнер фуалъяьха хьажкIаш яьхар звеньеваяс.

ХIанз тIаийца декхараш кхоачашдара къахьегаш я из. Дийи бийсеи ца къовсаш гурахьа аьха уллача лаьтташка моттигера удобрени юллаш ба хIанз звено членаш.

Гурахьа дерригa лаьтта ахалехьа моттигера удобрени йиллай оаха, йоах Маликас, хIаьта хIанз а хIара гектара тIара 15 тоннал кIезигагIа йоацаш а юлларгья. Дикача фух йола хьажкIаш дIаюврьгья, урагIеи пхоратIеи шозза культиваци ергья, шозза кулг-кара оасар дергда, нагахьа санна кхоачам ца хуле, кхозлагIа а дергда оасар, цул совгIа хан-ханнахьа хиш дехкаргда.

Укх шера хьажкIаш дика хьувкъийтара совхоза отделене вIашагIъехка хиннача курсашка дешаш хиннай аз кулгалду звено, йоах Музыкаевас. Сона а звено членашта а чIоагIа пайда баьннаб курсе дешарах. ХIанз тхона дика хов хьажкIаш хьувкъийтара болх мишта бе беза.

ХIанз звено членаш механизатораша бус кхашка дIакхихьа моттигера удобрени дIайоаржаеш а дийнахьа из дIатIакхухьаш а ба. ХIаьта дийнахьа отделенерча шурий-товарни ферма болхлошта новкъостал а ду цар.

ХьажкIаш дика хьувкъийтара социалистически яхье йийхай со, йоах Музыкаевас, цIи хезача хьажкIаш лелаеча звеньевойс Зармаева Абдул-СаIида. Цун кхайкарал хьаллаьцад аз. ЧIоагIа къахьег Музыкаевас хIара денна кхашка мел удобрени йиллай, малагIа новкъостал эш звено членашта хьожаш. Цхьа ди дIадодац кхашка 14 тонн а кхы дукхагIа а удобрени ца юллаш.

Удобрени аракхухьача къаьстта дика болх бу З. Музыкаевас, Б. Тулаевас, Р. Шахидовас, Б. Музыкаева, иштта кхыбараша а. Массайолча хана балха нормаш тIехкхоачашъю цар. Доккха новкъостал ду удобрени тIайоттача автопогрузчика тIа болх беча Г. Моллаева. ХIара дийнахьа ворхIнел совгIа рейс ю тракториста С. Дедишева кхашка моттигера удобрени дIакхухьаш.

ХIанз тIаийца декхар кхоачашдара тхоай низ кхо ца беш къахьегаргда оаха, йоах цIи хезача звеньеваяс.

Т. УЖАХОВА.

Сурта тIа: (лакхехьа) Музыкаевай звено болхлой кхашка яхьа удобренеш тIайотташ ба; (лохехьа) М. Музыкаева трактористаца С. Дедишевца дийнахьа баь болх лоархIаш йоал.

И. Плиева сурташ.

Колхозашкеи совхозашкеи юртбоахама техника, запасной оатхалаш, минеральни удобренеш, кхыйола материально-технически средстваш йохкаргйола, ремонт елга а машинех пайда эцилга а вIаштIехьдоаккхаргдола

СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТА ЕРРИГСОЮЗНИ ОБЪЕДИНЕНИ („СОЮЗСЕЛЬХОЗТЕХНИКА“) ВIАШАГIЙОЛЛАРА ХЬАКЪЕХЬА

ССКП Центральни Комитетои СССР Министрий Советои белгалду, машинно-тракторни станцеш эргаяхар а техника колхозашка йохкар а бахьан долаш техниках пайда дикагIа эцара, дIахо йодача хана юртбоахама производствана механизаци яра, къахьегама овсарле лакхъяра гIойленагIа хинна хилар. Цунца цхьана, колхозашкеи совхозашкеи хIанз йолаш йола техника, запасной оатхалаш, минеральни удобренеш, кхыйола материально-технически средстваш йохкара порядок хувца еза ха хьакхаьчай.

Укх тIеххьарча ханнаца колхозаши совхозаши техникаца Iалашъеш хинна порядок цIенхаштта кхоачамбоацараш доахкаш яр. Машинаш хьаяра а уж йохкара а колхозашеи совхозашеи шийта тела заявкаш теркалъяцар юрта боахама Министерства. Юрта боахама Министерства разнорядкаех дукхагIча хана центрера йодхашехьа а районашкеи областашкеи дIаухийтар машинаш, колхозаштеи совхозаштеи белгала уж эшаш йий а ца хьожаш. Из бахьан долаш цхьаццайолча районашка ухийтар цига лерттIа пайда эца йиш йоаца техника, хIаьта из техника чIоаггIа эшашехьа а йоацаш хулар вож районаш.

Юртбоахама машинаш хьаеча хана лерттIа теркал яцар мехка тайп-тайпарча районий зонай башхалонаш.

Колхозашкеи совхозашкеи хIанз йолаш йола техника, запасной оатхалаш, минеральни удобренеш, кхыйола материально-технически средстваш йохкара система, из кердача, демократическегIа йолча ларда тIа а йоаккхаш, хувцанза яргйоацаш лоархI ССКП ЦК-аи СССР Министрий Советои.

ЦК январски (1961 шера) Пленумо яьча решенега хьежжа ССКП Центральни Комитетои СССР Министрий Советои соцам бу:

1. СССР Министрий Совета паччахьалкхен комитета йола бокъонаш а йолаш колхозашкеи совхозашкеи юртбоахама техника, запасной оатхалаш, минеральни удобренеш, кхыйола материально-технически средстваш йохкаргйола, ремонт елген машинех пайда эцилген вIаштIехьдоаккхаргдола СССР Министрий Совета Ерригсоюзни объединени («Союзсельхозтехника») вIашагIйолланза яргйоацаш лархIа. Объединени декхарийла я колхозаши совхозаши масса тайпарча техникаца, минеральни удобренешца, кхыйолча материально-технически средствашца Iалашъе; колхозашеи совхозашеи шоашта эшаш йола тракторащ, оахамаш тоадеши дIайийна хIамаш чуэцаши йола машинаш, автомобилаш, моторащ, запасной частеш, юрта боахама производствана хиланза ярг мел йоаца хIамаш дIаехарга хьежжа лоархIам бе.

Хозяйственни расчетах болх бу «Союзсельхозтехнико». Объединене гулъю колхозийи совхозийи заявкаш, тIаккха царга хьежжа СССР Госпланага гIолла промышленносте дIадекъ эшша тайпа машинаш хьаяра цола заказаш. Колхозаши совхозаши юртбоахама техникаца, минеральни удобренешца, кхыча материально-технически средствашца Iалашъяра гIулакхна, цхьан оагIорахьара царнеи, шоллагIча оагIорахьара промышленностаи юкъе латташ я объединени. Колхозаштеи совхозаштеи эшаш йола моллагIа техника, дIа-юха йийкъа ца а юташ, царна кхоачам хилал хулийтартйолча тайпара вIаштIехьбаккха беза цо болх.

Юрта боахама эшарий бизза лоархIам бар а «Союзсельхозтехника» яхача Ерригсоюзни объединене балхаца дикагIа ювзаяла союзни республикай торо хилийтар а цуьна цу объединене совет вIашагIйоллийла, «Сельхозтехника» яхача республикански объединеней председателаш, «Союзсельхозтехника» яхача Ерригсоюзни объединене коллеге членаш, мехка тайп-тайпарча зонашкара совхозий директораш, колхозий председателаш, Iилмахой, трактораши юртбоахама машинаши хьаеча йоккхагIа йолча заводий специалисташ, директораш юкъе а болаш.

Совета председатель ва «Союзсельхозтехника» яхача Ерригсоюзни объединене председатель.

Укх деша хьакъехьарча Указа проект СССР Лакхехьарча Совета Президиумата дIалуйла.

2. Укх тIехьайоагIа «Союзсельхозтехника» яхача Ерригсоюзни объединене центральни аппарата структура чIоагIъе.

3. Союзни республикашка союзни республикай Министрий Советий паччахьалкхен комитетий йола бокъонаш а йолаш «Сельхозтехника» яха республикански хозрасчетни объединенеш вIашагIйохканза яргйоацаш лархIа.

4. Союзни республикай Министрий Советаша Iалашдолца автономни республикашка, краяшка, областашка «Сельхозтехника» яха хозрасчетни объединенеш а хIаьта иштта районий юкъара е къаьст-къаьстача районий «Сельхозтехника» отделенеш а вIашагIйохкилга, цу отделенешка лугомелиоративни, машинно-мелиоративни, кхыйола специализированни станцеш, хIаьта иштта юрта боахама производствана дола товараш цохкаш йола союзни республикай Министрий Советашкарча главторгмашай системера районни складаши магазинаши дIа а луш.

5. Союзни республикай Министрий Советаша, «Союзсельхозтехника» яхача Ерригсоюзни объединенеца дага а яьнна, ши кIира далалехьа «Сельхозтехника» яхача республикански объединенейи царна карарча организацейи структура а штаташ а чIоагIйойла.

Ленинград. Металлически заводе тIехь-тIехьа шерагIа яржаш латт ССКП XXII съезда сийна йола яхь. Дог ураэтта къахьегаш я № 21 йолча паротурбинни цеха коллектив.

Цеха болхлоша цхьа барт а болаш лаьрхIад коммунистически къахьегама коллектив яха цIи яккхийтара а съезд хьаелла ди тIакхоаччаше итт бетта йола программа кхоачашъяра а духьа яхье бовла.

Сурта тIа: роторни участкера слесараш-сборщикаш Н. В. Королеви (аьттехьа) Б. А. Воронцови динамически балансировкана эша 300 эзар киловатт низ болча турбина кIезигача давлене ротор кийчъеш боахк.

П. Федотова сурт. ТАСС фотохроника.

Иттанена меттел — шиъ

Дукха мехкдаьтта да Грознерча производственно-товарни контора болхлоша нефтепроводе гIолла дIаахийта дезар. Из дIаухийт боккха низ болча дуккхача насосашца. Цу насосашка болх байт боккхача электромоторашa. ХIаьта каст-каста моторашка хьежа безаш а царна ремонт е езаш а хул электрикаш. Къаьстта дукха ремонт е еза моторий кертерча оатхалашта — роторашта. ХIанзалца уж 300—400 килограмм дозал дола роторaш корпуса чура хьайоахаш а царна ремонт еш а хIара дийнахьа иттанега кхаччалца болхло везар.

Дукха къахьийгар цеха начальника нов. Манина, цеха воккхагIа волча инженера нов. Шаталова из болх аттача баккха тIерташ, хIаьта шоаш лийхар кора а дир царна. Мотора юххе Iооттаю дIа-юха кхухьа рама, цу тIа гIолла лел коляска. Ротора соана цхьа юхьиг IотIаюл коляска тIа, тIаккха ротор хьааратоххаю корпуса чура. Цул тIехьагIа роторах мIараш дIа а тайсе ремонт е езача моттиге кранаца дIахьу из.

Цу кердача приспособленеца цхьа эзар килограммага кхаччалца дозал дола роторaш ремонт еча моттиге дIакхахьа йиш я, хIаьта цу гIулакхо чIоагIа пайда а лу. Халача балха из механизаци яр бахьан долаш торо хиннай 8 электрик-ремонтник цу балха тIара мукъавалийта, хIаьта хIанз шин саго бу из болх, шоай детIа цхьаккха хало а йоацаш. Цул совгIа, ротор корпуса чура хьайоаккхаш хьалха 10 саго бIарчча ди доаде дезаш хиннадале, хIанз шин саго 30—40 минут мара йоацц.

ССКП XXII-ча съезда сийна тIайийца декхараш сийленца кхоачашдара дерригача халача балхашта механизаци е лаьрхIад контора болхлоша.

Т. РУСЛАНОВ.

ПЛАНАЛ СОВГIА ЭЗАРАШ ТОННАШ

ССКП XXII-ча съезда сийна Грознерча локомотивни депо коллективо лаьрхIад съезд хьаелла ди тIакхоачаш планал совгIа 375 эзар тонн мухь дIабахьа, 140 рационализаторски предложени яла, 37 эзар 500 сом кходе.

Хьинаре къахьегаш я депо коллектив ше тIаийца декхараш толамца кхоачашдара. Ер шу доладеннача эггара хьалхарча дийнахьа денз тайп-тайпарча моттигашка дIайигай беза мухь тIабола 300 состав, кхоаьд 132 тонн доагаду мазути дизельни доагами.

Машиниста С. Кардонова локомотивни бригада укх ценошка планал совгIа 1669 тонн мухь тIабола состав дIайитар.

Беза мухь тIабола поездаш дIакхувлача машиниста, Октябрьски района депутат харжа кандидат оттаваьча Боков Сулейма 17-ча феврале нормал совгIа эзар тонн мухь тIабола состав дIайигай.

Беза мухь тIабола поездаш дика дIакхувл машинисташа Н. Сверчнова, Б. Стронова, В. Ткаченкос, В. Симоняка. Нормала совгIа дIабихьаб цар 8 эзар тонн мухь.

А. ГРИГОРЬЕВ.

СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

Колхозашкеи совхозашкеи юрта боахама техника, запасной оатхалаш, минеральни удобренеш, кхыйола материально-технически средстваш йохкаргйола, ремонт елга а машинех пайда эцилга а вIаштIехьдоаккхаргдола СССР Министрий Совета Ерригсоюзни объединени («Союзсельхозтехника») вIашагIйоллара хьакъехьа

СССР Лакхехьарча Совета Президиумо **соцам бу:**

Колхозашкеи совхозашкеи юртбоахама техника, запасной оатхалаш, минеральни удобренеш, кхыйола материально-технически средстваш йохкаргйола, ремонт елга а машинех пайда эцилга а вIаштIехьдоаккхаргдола СССР Министрий Совета Ерригсоюзни объединени — «Союзсельхозтехника» вIашагIйолла.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель Л. БРЕЖНЕВ.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль. 1961 шера 20 февраль.

СССР-а ЮРТА БОАХАМА МИНИСТЕРСТВО ЭРГАЯККХАР

ССКП Центральни Комитетои СССР-а Министрий Советои белгалдоаккх, укх тIеххьарча шерашка юрта боахама хьалхле лелаяра гIулакх эргадоаккхаш боккха болх баь хилар.

Юрта боахама доал дарах йола союзни республикай бокъонаш шеръе парте лаьцача лине маяххара СССР-а юрта боахама Министерствана кара хинна финансироване, снабжене, планироване дукха цешаш республикашка дIаденнад, хIаьта республикашта капиталовложенеш, техника, минеральни удобренеш, кхыйола материальни средстваш дIа-юха нийсъяра цешаш СССР-а Госплана кара хургдолаш дIаденнад.

Лаьттах дикагIа пайда эца, лаьттанцара а хьайбаех йоала а продукташ дукхагIа яха лоаттабеча къовсаме юртарча къахьегамхой инициатива мукъайоаккхаш йола юрта боахама планаш увттаяра порядок тIа а ийца, толамца кхоачашъеш я. Паччахьалкхен отчетность лелае езаш хилларах мукъаялийтай юртбоахама органаш. Из болх бе тIадиллад СССР-а Министрий Совете йолча Центральни Статистически Управленена а цун моттигерча органашта а.

Дукха ха йоацаш а тIехьа юрта боахама Министерства кхоачашдора юртбоахама техниках пайда эцара а из тоаелга вIаштIехьдаккхара а дешаш. ХIанз из гIулакх а министерствера дIадоал. Колхозашкеи совхозашкеи машинаш, удобренеш, кхыйола материально-технически средстваш йохкаш хургйола объединени я юллаш. Цу объединене машинаш тоаелга вIаштIехьдаккхареи техниках пайда эцареи гIулакх а леладерца.

ХIаьта цунца СССР-а юрта боахама Министерствагара дIадаьннад юртбоахама производствана планаш увттаелга, юрта боахама учети отчетностьи лелаелга, цунна финансировании материально-технически снабжении елга, машинно-тракторни парка ремонт елга. Цунна тIатоха деза юртбоахама балхаш цара хан-ханнахьа тIахьожам белга дукха ха хьалха денз шунгара дIадаьнна хилар. ХIанз, колхозашкеи совхозашкеи кадраш хьахиннача хана культураш дIаера, уж чуэцара, кхыдола юртбоахама балхаш цара указанеш союзни министерства мехка ерригача районашта тела езаш хIама дац. Министерства хьалха леладаь уж гIулакхаш юхадIадоладар шаблон юхайолаяр а хургдар, юрта боахама хьашташта зе а дергдар.

Цу хьалашка динза даргдоацаш эттар юртбоахама органий аппарат овлан тIара эргайоаккхилга, дуккхача шерашка юрта боахама администрастивни доал цара аппарат хиннача цох Iилманеи дикагIа йолча опытаи гучадаьнна кердадараш производствана юкъеккуха организаторски центр елга.

Ше цегIабара керда ха, шерра коммунистически общество йиллара ха дIайолаяьй вай мехко.

Партен халкъои беча практически балха керттерадарех цхьа дош да хIанз Iилманеи дикагIа йолча опытаи гучадаьнна кердадараш шерра производствана юкъе хьолга, Iилмаца, дикагIа йолча опытаца чIоагIало лувцаш мара хьахулалургьяц коммунизм йизза котьяккхара эша къахьегама овсарле.

Советски юртбоахама Iилмо, дикагIа йолча колхозаша, совхозаша, производства новаторaша хьахьекхад социалистически юрта боахам йоккхий а йIаьхий а тоpонаш йолаш хилар. Мехка шортта хургйолаш юртбоахама продукташ яха аьнна оттабаьча боарамах продукташ йоахаш хIанз а кIезига колхозаши совхозаши яц Советски Союза ерригача республикашка.

ХIанз керттерадар латт Iилманна гучаяьнна дикагIа йола говзалаши къахьегама дикагIа йола методаши миллионаш болча нахага дIакхачийтарах, юрта боахама дикагIа болча болхлоша санна ерригача колхозашеи совхозашеи болх бергболаш гIулакх дарах. Из гIулакх кхоачашдергдолаш хила беза юрта боахама Министерстваи цун моттигерча органашеи бу болх, юртбоахама органий структура.

Кердача хьалашка юрта боахама керттера декхар да лаьттанца беча балха культура лакхъяр, юртбоахама Iилма цегIадоаладара, Iилма-тохкама учреждеией болх мамогга тоабара, Iилмана пучаяьннача кердача говзалаи дикагIа йолча опытаи юкъера дикагIдар хьаэцара, из наха довзийтара, шерра практикана юкъедоаладара ларда тIа юртбоахама производства дерригача доакъошка технически прогресс яр.

Министерства кертерачарех цхьа декхар да фу леладелгеи селекционни болхи нийса вIаштIехьбаккхар, министерства чIоагIало хила декхарийла йолча юртбоахама опытни станцешта хьалхле лелаяр.

СССР-а юрта боахама Министерство декхарийла я племенной гIулакх, ветеринаре гIулакх леладе, юртбоахама культураштa хулача лазараштa а царна зе деча са доаллача хIамашта а дуьхьал къовсам лоаттабе.

Юрта боахама Министерства боккха лоархIам бола декхар да лакхереи юкъереи говзал йола кадраш кийчъелга. Из гIулакх цеш къаьстта теркам бе беза юртбоахама вузашкеи техникумашкеи деша багIараша теори Iомаярал совгIа, шоаш Iомадаьр практикана, балха юкъедаха уж кхетабара, цар техника Iомаяра, деша багIача хана цар практически кхыдола гIулакхаш Iомадара.

Из гIулакх чакхдаккха юртбоахама дешара заведенеш городе а йоацаш, юрта районашка совхозий доккхача лаьтташка ехка хила еза.

ССКП Центральни Комитетои СССР-а Министрий Советои къаьстта лоархIам бу юртбоахама органий лохера звено эргаяккхара. ХIанзалца дуккхача даькъе юрта боахама лохерча звенос беш хинна болх канцеляре беш бар, бизза болча организаторски балхах къоастабаьбар эзараш бола специалисташ.

ДикагIа йолча совхозий е колхозий кIийлен тIа хьадаь районера опытно-хьоккхама боахамаш хIанзарча хьалашка юртбоахама лохера звено хила еза. Цу боахамашка болх бергбола специалисташи Iилмахойи декхарийла ба шоай опыт Iоаяь ца Iеш, кхыча совхозийи колхозийи опыта юкъе дикагIа дар харжа, Iилмаи практикаи лакхача боарам тIа боахам лелабергболаш шоай зонерча боахамашта из чIоагIа юкъедаладе.

Опытно-хьоккхама боахамашка болх беча Iилмахошеи специалисташеи къаьстта йоакхо е еза шоаш гIулакх деш йолча колхозашкеи совхозашкеи дикагIа дола дIадув фу, племенной хьайбаш, юртбоахама культураш лелаяра, лаьтта тоадара дикагIа йола методаш а кхашка удобренеш яхкара система а чехкагIа дIакхачийтара, къахьегама овсарле лакхъяра а продукцега дIабода мах лохбара а тIадерзадаь дола балхаш чакхдахара.

Директиваштеи приказашцеи а ца беш, йоагIаш оттаьча рекомендацешца бе беза из беррига болх, боахам лелабара а производство вIаштIехьъяккхара а дикагIа дола гIулакхаш колхозашкеи совхозашкеи практически дIахьоккхаш бе беза из.

Опытно-хьоккхама боахам бокъонца хьоккхам тергболаш хила беза, безаме а хеташ цунга хьажа колхозникаш, совхозий болхлой, колхозий председателаш, совхозий директораш, агрономаш, зоотехникаш, инженераш, кхыбола специалисташ ухаргболаш. Уж цига хьожаргба хьайбай дикагIа долча тайпашка, хьайбаш кхабара рационашка, юртбоахама культурай чIоагIа хьувкъаш долча тайпашка, производства из яле а вож яле а участок мишта механизаци еш я гургда, из производствана юкъе мишта хьоргья хьехам бергба царна.

Опытно-хьоккхама боахама колхозе е совхозе специалисташ ухийтаргба, доагIаш долча хьалашка нийса боахам вIаштIехьбаккха шоаш бохийтача моттига новкъостал дергда цар, гIулакх вIаштIехьдаккха болх беш ха йоаккхаргья цар цига. Хьаьда йолча образецашца, хьоккхамашца нах Iомабелга кердача хIаман пропаганда эггара а дикагIа йола форма хилар цицдалийта йиш яц.

Юртбоахама органаш эргаяхаро новкъостал дергда юрта боахам дегIабоалабеча Iилмаи дикагIа йолча опытеи лоархIам кхы а чIоагIагIа лаккхбе, Iилма вахара а юртбоахама практикана а кхы а гаргагIа оза, юртбоахама продукташ дукхагIа яха партеи правительстваи увттаяь планаш чакхйоахача боккха лоархIам бола гIулакх хургда.

ССКП Центральни Комитетои СССР-а Министрий Советои соцам бу:

1. СССР-а юрта боахама Министерства центральни аппарата структура чIоагIйойла.

2. Союзнии автономнии республикай юрта боахама министерствай, краевойи областнойи юрта боахама управлене хьоккхамера структураш а районе болча опытно-хьоккхама боахама балха кертера лостамаш а могадолда.

Союзни республикай Министрий Советашта тIадуллалда республика юрта боахама Министерства, краевой, областной юрта боахама управленей структуреи штаташи, хIаьта иштта района опытно-хьоккхама боахамо хIара союзни республика боахам лелабара башхалоний лоархIам а беш оттаяь структуреи кертера лостамаши чIоагIделга Iалашдар.

Iилмаи дешареи учреждеией экспериментальни боахамаш вIашагIтохийла союзни республикай Министрий Советаша, цар ларда тIа районий опытно-хьоккхама боахамаш а дохкаргдолаш.

3. РСФСР-а Министрий Совет, Казахски ССР-а Министрий Совет, Узбекски ССР-а Министрий Совет, Азербайджански ССР-а Министрий Совет, Литовски ССР-а Министрий Совет, Латвийски ССР-а Министрий Совет, Армянски ССР-а Министрий Совет, Туркменски ССР-а Министрий Совет, Эстонски ССР-а Министрий Совет декхарийла йойла министерствашкареи ведомствашкареи юртбоахама лакхерча а юкъерча а дешара заведенеш союзни республикай юрта боахама министерствашта кара хургйолаш дIаяла.

4. СССР-а культура Министерства карара юртбоахама литература Паччахьалкхен издательство (Сельхозгиз) СССР-а юрта боахама Министерствана кара хургйолаш дIалойла.

5. СССР-а юрта боахама Министерстваи юрта боахама моттигерча органийи декхараш а болх а хувцабаларца дувзаденна министерства хьалха хинна функцеш укх ведомствашкеи организацешкеи дIалойла:

СССР-а Госпланага — совхозни производства, хьун боахама, лаьттай Паччахьалкхен баланса цешаш, колхозийи совхозийи боахама балха а финансови лоаттама а тохкам белга, юртбоахама производства текущи планаш кхоачашъяра, юртбоахама кертера балхаш лелара, хин боахама гIишлош яра тохкам белга, цу дешай предложенеш кийчъелга;

СССР-а ЦСУ-га — колхозийи совхозийи шера а кварталий а бухгалтерски отчеташ увттаелга, бухгалтерски учета первични документайи книжкайи формаш увттаелга, уж колхозашка дIакхачийтар, бухгалтерски учет вIаштIехьъяккха колхозашта новкъостал дар.

6. СССР-а юрта боахама Министерства кара йола «Агролеспроект» яха проектно-изыскательни объединени СССР-а Госпланага дIалойла.

Механизацеи автоматизацеи аттача доах балхаш

Кога гIирсаш деш йолча Грозненски фабрике дукха я продукци сихагIа а, дукхагIа а, дикагIа а арахецара новкъостал деш йола чоалхане машинаш. Уж машинаш фабрике денгара денга дукхагIа хул. Алхха цхьан 1960-ча шера 31 керда машин енай фабрике. Царех я айраш доахаш йола «ФУП-1» яхеи, кIоажош шаьрдеш йола «СКП-3» яхеи машинаш. Балха овсарле лакхъярал совгIа, цу машинаша резина дом хилийтац цехе, хIана аьлча, из дом чуувзаш, дIалувцаш моттигаш йоахк цу машинех шоаех.

Хьалха кулгаща беш бар стелькаш IотIатохара болх. Мелла говза хилча а цхьа пхьар кхоавацар конвейера маэшша сиха из болх бе. Ботинкай, маьчей тIехенаши айраши доахилга а кулгаща беш дукха ха яьккхай фабрике. ХIанз уж балхаш машинашца ду.

ХьатIаккхухьа уж керда машинаш кастта Iома а еш, царца дика балхаш ду механизатораша Шамурзаев Iалауддина, Бетергораев ИбрахIима, иштта кхыбараша а.

Кулгаща кхоачашдеш хиннача халача балхашта автоматизации механизации а еш уж аттача дахара, хьатIаккхухьача кердача техниках тийша ца а Iеш, дуккха лоархIамера балхаш ду фабрикерча рационализаторашеи изобретателашеи. Цар соахка 44 рационализаторски предложени еннаяр. Шера 39.500 сом (къаьнарча ахчанца) пайда луш йола царех 32 предложени хIанззе а балха юкъейоалаяьй. Фабрика дикагIа бола рационализатораш ба механик А. М. Кудрявцев, дежурни электрик Георгий Харлампиди, Петр Хрипко, Азат Аганесов, смена мастер Мурдалов Султан, иштта кхыбараш а.

Кислотаца айраш тоадара болх хала а наьха унахцIенонна зе доалаш а бар. ХьалхагIа итт болхло эшаш хиннача из хала болх цхьан сагага булуш я рационализатора А. Кудрявцева кийчъяь ах-автомат. Цул совгIа айраш шаьрдеш йола ах-автомат а яьй цо. Из бахьан долаш массехк болхлочо деш хиннар хIанз цхьан Лидия Гарбузовас ду. Нормах 2040 сага бувххал болча кога гIирсашта тоххал айраш шаьрде дезача, цо 2300 сага тоххал кийчду. Из ах-автомат болх бе йолаяларах фабрике кхыча балхашта кхо саг мукъавоал, 31 эзар сом пайда а лу.

Механизаци ярах чIоагIа аттача даьнна балхаш кхы дуккха а да фабрике. Масала, хьалхагIа складера ерригa материалаш белажа тIа а ехкаш коа гIолла хьаккхухьар цехе. ХIанз уж материалаш корагIа дIачутел.

Дукха ха яьккхай фабрике цхьаццайола оатхалаш кIалхарча этажера яьшкашка а ехкаш шоллагIча этажерча сборочни цехе кара хьалтIаккхухьаш. ХIанз рационализатораша даьча цIарацIуро бу из болх. Йоккха рационализаци еце а, дукха оатто яьй цо.

Ботинкаш а маьчаш а йоахача хана цхьацца кога ярий хIамаш мара вIашагIъювзаш ца хиларах, вокха кога ярех уж тувла а яле, хьабаь кога гIирс эргаш нийслуш моттигаш хулар. Из чIоагIа новкъа гIулакх хургдоацаш цIендаь юкъера дIадоаккх мастера нов. Мурдалов Султана еннача рационализаторски предложене. ХIанз шинна а кога ювхача ботинкай деталаш вIашагI а йийзе дIаухийт тегача цехе.

Фабрика рационализатораша телача предложенеша дуккха а аттагIеи овсарагIеи хулийт болхлоша хьега къа.

Е. КИСЕЛЕВ.

Кадраш кийчъяр партийни органий керттера декхар да

Коммунизм хьалъяра декхар толамца кхоачашдар дуккхача даькъе кадрех тийша да. Балха йоккхача а эIамигача а участкашка керте латт уж. Цудухьа парте Гудермесски районни комитето къаьстта боккха теркам тIабохийт кадраш харжара, дIа-юха нийсъяра, кхетаяра.

Политически кхетам а шоашка денна тIулакх дулургдолаш а хиларга хьежжа харжа а харжа, дIа-юха а нийсбе болхлой, яхача ленински принципашца хьалхле лелаю райкомо уж дешаш къоастадеча.

МугIарех вола болхло а волаш болх бе волавелар «Гудермесский» совхозе коммунист Шамурзиев Муса. Дика къахьегаш а новкъосташца хоза гIулакх леладеш а хиларца из лархIа баьлар юртара нах. Производстве болх беш воллаше дешаш, шийи идейно-политически кхетам лакхбеш хилар Шамурзиев.

Касталашка совхоза дирекце хьатта заведующелла вахийтар из. Шийи болх дика чакхбоаккхар цо, партийни организаце шийга бе аьнна агитатора болх лерттIа а дог-уйла тIахийта а бора.

Шамурзиев Муса газета тIа а радиоца а вийцар.

Парте райкома М. Шамурзиев Москве ялх бетта йолча курсашка деша вахийтар. Цул тIехьагIа ССКП райкоме партийни болх Iомабеш хилар из.

ХIанз М. Шамурзиев «Гудермесский» совхоза цхьоалагIча отделене ферма заведующи ва. Цига болх беш цо хьахьекхад ше дика организатор а кхетам бола кулгалхо а хилар.

Дикача гIулакхаща ше дIавовзийтав «Джалка» совхоза болхлочо нов. Баудинова. Джалкински юрта Совета председателалла хержавар из. Цул тIехьагIа ССКП райкоме болх баьб цо. ХIанз ССКП ЦК-арча курсашка деша вагIа из.

Укх тIехьарча шин шера парте райкомо 50 нохчо хьалхле лелаеча балха тIа вахийтав.

Цхьабакъда, кадраш лахара, дIа-юха нийсъяра, кхетаяра дешаш оаха массаз а нийса къестаду ала йиш яц. ГIалаташ дувлаш моттигаш а нийсъеннай тха.

ССКП райкома бюрос коммунист Г. И. Кутковой Жданова цIерахча промыслови артела председателалла вахийтар. Юххьанца чуийнна болх бора цо. ТIаккха шийна карагIдаьнначох доккхал де вальар из, мела а мелаш цIагIа а наха юкъе а куст доаца тIулакхаш леладе волавелар. Ше леладер харцахьа долга массехказа дIахайтача а, юха нийсача новкъа вала тугаш вацар. Кхы тоа а ца венна, балха тIара дIаваьккхар Г. И. Кутковой.

Балха тIа волаш веха леларахи наха юкъе куст доаца гIулакхаш леладарахи цIенхаштта бехктокхаме эзар — балха тIара дIаваьккхар хьалха хинна Суворов-Юрта Совета председатель коммунист Атаев. Цхьабакъда, ше бехке хилара дизза мукIарло дир нов. Атаева. МугIарех вола болхло а волаш «Джалка» совхоза кхоалагIча отделене болх бе вахар из, болх дика а бир. Шийна тIадилла общественни гIулакх лерттIа чакхдоаккхаш, дикача оагIонца ше хьахьекхар цо. Укх ценошка ССКП райкома бюрос партийни бехк тIера дIабаьккхар нов. Атаевна.

Тхона хIанз а кадраш лерттIа ца йовзаш хиларах хьахул кхоачамбоацараш, из бахьан долаш оаха цкъаза кхоачамболлаш политически кхетам боаца, болх булургбоаца нах хьалхле лелаеча балха тIа увттабу.

ГIулакха тIара саг мишттав ха, цо болх мишта бу, цун гIулакхаш мишттад довза деза. Из да кадраш йовзара балха юкъе керттерадар.

Кадрашца чIоагIа болх баро новкъостал ду района хьалхашка латта боахама а политически а декхараш кхоачашдара.

Семилетка шоллагIа шу во чакхдаккханзар тха районо. Машиннаькъа узла ерригача предприятеша, мехкдаьтта промыслови управлене, моттигерча промышленноста предприятеша шера йоагIа программа ханал хьалха кхоачашйир.

Тепловозий машинисташа хьалхара моттиг лаьцар Ерригсоюзни социалистически яхьа юкъе, хIаьта Гудермеса станце болхлоша Къилбаседа Кавказа машиннаькъа болхлошта юкъе хьалхара моттиг яьккхар.

Юрта боахама болхлоша паччахьалкхенна ялат, дулх, фуац, тха дIадала 1960 шера йоагIа план ханал хьалха кхоачашйир, семилетка кхоалагIча шера юртбоахама продукци дукхагIа яккха дика кийчо а яьй.

ССКП ЦК-а январски Пленума сийленца накъа даха республике хьалхара социалистически яхь дIайолаяьраш Гудермеса механизатораш бар. Трактораши царна тIехьаювзаш йола юрта боахама машинаши гурахь-Iан тIехь тоае оттаяь план ханал хьалха, 8 декабре, шоаш кхоачашъяь баларах рапорт делар цар.

Доккхий хIамаш карагIдаьннад нах чубахеи коммунальнии гIирсаш хьалдара балха тIехь а.

Цу толамаша районерча къахьегамхой дог ураувттаду семилетка кхоалагIча шера план ханал хьалха кхоачашъяра.

ССКП XXII-ча съезда сийленца накъа дахара социалистически яхьа юкъе яхай района предприятей, колхозий, совхозий коллективаш. Цу къовсама хьалхле лелаю района партийни организацеша. Цу гIулакха боккха лоархIам ба балха кертерча участкашка хьалхле лелаеча тха кадрай. Цудухьа парте районни комитето хадданза болх бу кадрашца шоашкара тахханарча цено дIадехараш кхоачашде царна ховргдолаш уж кхетаеш. Хадданза йоакхо ю кадрай политически кхетами балха говзали лакхъяра.

ССКП ЦК-арча ялх бетта йолча курсашка, ССКП обкомерча кхаь бетта йолча курсашка, областий кхаьи дийи шера йолча партийни школашка дешаш 30 совгIа саг хиннав тха. Беррига коммунисташи парте боаца активисташи партийни цешар Iомадеш ба.

Ценхаштта теркам тIабохийт оаха первични партийни организацей секретарий дешара. Царна районе оперативни совещанеш, инструктажаш ю. Хан-ханнахьа шин бетта цкъа партийни балха практика дешай семинараш ю.

ЧIоагIа теркам тIабохийт оаха пропагандистски кадраш кхетаяра. Алхха укх дешара шера пхи семинар яьй царца.

Вай парте кадраш партеи пачча хьалкхени дошо фонд я, цудухьа кадрашца болх бар партийни органий керттера декхар да.

Г. КАЛАГОВ,
ССКП Гудермесски райкома секретарь.

ФУ ДУ АЗ

ДикагIбарий опыт балха юкъе

Ер дийлагIа шу да «Надтеречный» совхоза шолгIача отделене шурий-товарни ферме со болх беш йола. Хьалхарча шера хала дар сона, цхьабакъда, цу халонех кхера а ца луш, дукхахча хана ценз болх беш болча говзача дояркаша фу ду а хьожаш, ферма специалистий хьехам хьа а эцаш, ерригача коллективо новкъостал а деш каста IомабиР аз доярка болх: доахан мишта детта деза, дийнахь-бус царна малагIа а мел а доакъар дала деза, бахкаргбола етт маца денз ца бетташ бита беза, шамара фу гIулакх де деза.

1959-ча шера декабрь бетта хиннача ССКП ЦК Пленума решенеша дог гIоз а даьккха, айса бетташ болча 17 Iаттах хIаранегара 3000 килограмм шура яккха дош деннадар аз 1960-ча шера. ХIара Iаттагара 3733 килограмм а йоаккхаш, аз тIеххоачащдир тIаийща декхар. Шура кхы а дукхагIа яккха торо йолга кхетадеш я со. Йиъ эзар килограммал тIех мабаьннабий «Назрановский» яхача совхозера Л. Барахоева, Шелковской района Сталина цIерахча колхоза доярка Авилова, Урус-Мартановски района «Красноармейский» совхоза доярка Арсемикова, иштта кхыбараш а.

1961-ча шера хIара Iаттагара 3600 килограмм шура яккха дош деннад аз. Соахка яьккхачул а кIезигагIа ма йий из-м, аьнна, хеталургда. Гаганова Валентинай хьокхам хьал а лаьца, укх шера эггара эсалагIа дола доахан сайга хьаийцад аз. Цудухьа селла атта декхар-м дац аз тIаийцар.

Фу ду аз доахангара шура дукхагIа яккхара? Аз а, аз санна кхыча доаркаша а, шура дукхагIа яккхара эша керттера гIулакх да детташ долча доаханна шортта а тайп-тайпара а доакъар хулийтилга, доахан латташ йола моттигаш цIена, сийрда, эшшача боараме йIайха хулийтилга. хIаьта доярка ший болх безаш, нийсен кхомбеш царга из доакъар дIакхоачийташ, доахан детта ховш, царга дика хьожаш хила еза.

Етт бахкалехьа цуккха а хьалхагIа денз йоакхо е йолалу со цу Iаттага шура дукхагIа ялийтара. ЧIоагIа лоархIам болаш да бахка гарга кхаьча етт ца бетташ ший ханнахьа бутилга. Айса болх бу дукха ха еце а, хIаьта а сона гучадаьннад, ханнахьа ца а буташ бийттача Iатто бехкачул тIехьагIа шура кIезигагIа луш хилар. Ханнахьа ца а буташ бетташ хьаяьккхачул дукхагIа хул Iатто из бахьан долаш кIезигьеш йола шура. Цудухьа аз бахкалехьа 45—60 ди хьалха ца бетташ бут етт. Етт бугIе хинна ха дIаязъяьча журналага а хьожаш, из унахцIена хилар, берста-гIийла хилар, беттаалехьа хьалхагIа цо луча шурий дукхал теркал а деш ду оаха бахка гарга баха етт ца бетташ бутилга.

Лакъийта, аьнна, ца бетташ етт бита се йолалуча хана хьалхарча шин дийнахьа шозза мара ца бетташ бут аз, кхозза бетташ хиннача метта. Тlаккха кхо ди доаккхийт цкъазза бетташ, цул тIехьагIа ди юккъа мара беттац. Дийнахь-бус 1,5—2 килограмм мара ца луш Iатто шура локъайича вIалла ца бетташ бут аз из. Цу тайппара, ца бетташ етт бутилга 7—8 ди дIаьхлу, геттара дукха шура луш из етт бале 10 ди а доаккхийт цунга кIезиг-кIезига бетташ.

КIезигагIа беттарал совгIа, луш дола доакъар а кIезигду лакъийта лаьрхIача Iатта. Эггара хьалха ца луш соцаду моша доакъари концентраташи. Йол, гIад, ча мара диллац аз лакъийтача Iатта. Из бахьан долаш шурий миаша бу болх лаьгI а бале, шим талхара бола кхерам тIера боал. Ца бетташ битача Iатта, цхьа юкъ яьннача гIолла, кIезиг-кIезига тIа а тохаш, беттача Iатта луча боарамга дIакхоачаш юха совдоаккх масса тайпа доакъар. Беттача Iатта дийнахь-бус аз дуллача доакъара боарам ишта ба: гIожача доакъара (йол, гIадамаш, ча) 12 килограмм, моша хьажкIаш а йоаккхаш йолча силоса—25 килограмм, барда—25 килограмм, концентраташ — 1,5—2 килограмм. Бокъонца лекъа баьннача Iатта а цу боарамах доакъар лу аз. Керчура Iаса лерттIа цегIадара а етт гIел ца балийтара а эш из.

Дуккха цхьан ца декхаш, кIезиг-кIезига декх аз доаханна доакъар. Ишта декхаш хилча доакъар дикагIа цуъ.

Бахкалехьа итт-цхьайтта ди хьалха духхьала доахан дахкаш йолча отделене дIачулу аз етт. Цига хьайбай лораша эшшаш дола гIулакх ду цунна. Цу отделене йоаккхача хана Iатта йол мара кхы доакъар диллац, цхьабакъда, цига луш яр къаьстта дика йол-м хул. Бехкачул тIехьагIа Iаттага ший Iаьсаца 10 ди доаккхийт цу отделене кхоабаш. Керда Iодаьча Iаьса 8—10 дийнахьа бийда шура юаю, цул тIехьагIа Iаса профилакторе дIачу а цале, етт сога юхабоагIа. Iаьсашка хьожаш къаьстта нах ба тха ферме. Цох оатто хул дояркашта.

ХIара Iатта цегI а, цо мел шура лу а, цу шурий хьоанал а, етт берста-гIийла хилар а, къаьна-къона хилар а лоархIаш уттабу оаха царна дуллача доакъарий боарам.

Iана хана доахан дика кхабарал совгIа, аз геттара дукха йоакхо ю аьхки уж доажадара а. Соахка аьхки тха доахан лагере хилар. Цига царна маашша моша доакъар дар. БIарччача аьхки сийнача дааьгIенашка дажаш хилар уж.

Къаьст-къаьстача доахан оамалаш йовзар, царна эш-эша гIулакх лоаттадар боккха лоархIам болаш хIама да. Массахана а се доаханца хиларах сона дика йовз айса деттача доахана оамалаш. Шоаш хьаьстача, шоашта кулг хьеккхача дика хеташ хул доахан. Мух а кхийола во оамал а йоаллаш етт нийсбелча хьастарца йицйолийт аз цунна из оамал. Хьо шоашца дика йолга хайча хьатов хьоца доахан. ФуннагIа деш се ялларах, айса деттача доаханна тIанийсъеннача хана царна кулг ца хьокхаш, уж ца хьоасташ Iац со.

ШУРА ДУКХАГIА ЯККХАРА

Цудухьа чIоагIа тIера да сона айса детташ дола доахан.

Детта доахан дика кхабарали уж латта моттиг цIена, йIайха, сийрда хилийтарали совгIа, Iалаьмате боккха лоархIам болаш да царна доакъар дуллилга а иштта кхыдола гIулакхаш а масса дийнахьа цхьан хана делга. Тхоай ферме оаха из гIулакх ишта леладу: Iуйрийна ялх сахьат дальча денз 6 сахьати 30 минути яллалца доакъар дулл, 6 сахьати 30 минути яьлча денз 7 сахьати 30 минути яллалца детт, 7 сахьати 30 минути яьлча денз 10 сахьат даллалца доахан цIенду, 10 сахьат дальча денз 13 сахьат даллалца доахан латта моттиг цIенъю, 13 сахьат дальча денз 15 сахьат даллалца доакъар дуийт, 15 сахьат дальча денз 16 сахьати 30 минути яллалца хий моладу, прогулка яйт, 16 сахьати 30 минути яьлча денз 19 сахьат даллалца шозлагIа дет, 19 сахьат дальча денз 20 сахьат даллалца тхьера доакъар дулл.

Доахана шура луш йолча ерригача юкъагIа, юхе ца юташ, цIенъяь царгара шура хьайоаккхилга аз чIоагIа терко еш гIулакх да. МалагIча Iатто мел шура тIатох теркал а деш, шура тIатехача Iатта доакъар а совдоаккх аз.

ТIараш бийнашца хьа а лувцаш, дет аз доахан. Беттаалехьа цкъаи, юкъе яхача хана шозлагIеи, бийтта йоаллача хана цIаьккхеи— кхозза хьув аз Iатта шим цунга шура дикагIа Iоялийтар духьа. Мелдаьча хица била а биле, цIена йовлакх хьокх шамара.

Божа беттача хана бежа-карта гIар-тата хилийтац аз, доаханца Iимерза хул со. Иштта хилча доахана шура дикагIа Iохец.

Вай Даьхен рузкъа совдоаккхаш боахкача берригача къахьегамхой санна, тха, доярка а чIоагIа йоакхо ю вай партеи Советски правительствеи.

Цу йоакхонна жоп а луш, оаха дош деннад тхоай балха толамаш денгара денга алсамдаха, советски наха маашша юртбоахама продукташ хилийтара чIоагIагIа къахьега, ССКП XXII съезда сийленца накъа цаха.

СОЛТАЕВА Зина,
«Надтеречный» яхача совхоза 2-ча отделене доярка.

Шерде комсомольций мугIараш

МагIалбикерча комсомольцаша сийленца кхоачашдаьд 1960 шера тIаийца социалистически декхараш, семилетка комсомольски копилка чу дуккха фузкъа а цуллаш.

Комсомольцаша производственни предприятешкеи культура учрежденешкеи хьинаре къахьегаро торо хилийтай комсомольций мугIараш шерде. Нагахьа санна 1959 шера комсомоле 100 саг (царех 35 производственник ва) хьаийцавале, 1960 шера 166 саг хьаийцав шоашта юкъе 100 производственник а волаш.

Цхьайолча партийни организацешта дьча тохкамаша гучадаьккхар ВЛКСМ мугIараш шердарах дола дешаш кхыметтел собранешка дувца увттадеш а ца хилар.

Деррига общественни балхашка дукхагIа дакъа лоацараш мара комсомоле хьаийбе безац яхаш, хабараш дувц цхьаболча комсомольски болхлоша. Цу тайпарча болхлоша дицду, комсомола кертера декхар кагирхой лакхерча коммунистически сахьетамца хьалкхебар хилар.

МагIалбика НПУ строительно-монтажни цеха, ремонтно-строительни контора, МагIалбикерча бытовой комбината комсомольски организацеша 1960 шера цхьаь цаI саг комсомоле хьаийцавац. Цул совгIа цу организацешка дукхагIа цолча даькъе болх беш нохчийи гIалгIайи мехкарий а ба. Из тайпа гIулакх хургдацар, нагахь санна комсомольски организацешеи горкомои кагирхой комсомоле хьаийбара е еззача тайпара йоакхо яьяларе.

Укх тIеххьарча хана тоадала доладеннад нохчийи гIалгIайи мехкарий комсомоле дIаийбара гIулакх. Цу лакхе белгалъяьккхача кхаь организаце комсомоле хьаэца кийчъеш нохчийи гIалгIайи 10 йоI я. «Ингушский» совхозерча комсомольски организаце 1960 шера 12 йоI хьаийцай комсомоле.

ВЛКСМ горкома хадданза комсомольций мугIараш шердарах дола хьехамаш ду юккъанцарча комсомольски организацешта. Городе каст-каста ю укх тайпарча темаех йола сайренаш: «Комсомольски билетах», «ВЛКСМ члена бокъонаши цун декхараши», иштта кхыяраши. Цу сайренашка къаьнагIа бола комсомольцаш а хул, цар сакъердаме къамаьлаш ду кагирхошта.

ТIеххьарча хана ВЛКСМ горкомо комсомольски организаце Шеча байракх юкхе дIа а уттабеш мара дIалийбац кагирхой комсомоле. Цу дешо кагирхой комсомолацара дог-безам совдоаккх, ВЛКСМ-а хьалхашкара цар бехктокхам лакхбу.

Дика гIулакх дIадоладаьд мехкаьтта промыслашка. Парте вахара горкомо рекомендаци еннача комсомольцо ший новкъостех шиъ саг кийчву комсомоле вахийта. Цу гIулакхо комсомольски организаце сий а лакхду, комсомольций мугIараш шердара доккха новкъостал а ду.

МагIалбикерча комсомольцашеи кагирхошеи шой предприятешка дика къахьийга ца Iеш, хьинаре дакъа лоац города юкъарча мероприятешка: воскресникашка, спортивни яхьашка, салоIама сайренашка, иштта кхычахьа. Цу дерригача гIулакхо чIоагIду комсомольски организацей союзе боацача кагирхошцара бувзам. Уж хоза гIулакхаш бIаргадайча комсомоле баха безам отт кагирхой.

Укх шера октябрь бетта хургйолча ССКП XXII съезда сийленца накъа бахар духьа доккхий социалистически декхараш тIа а ийдеш, берригача къахьегамхошца цхьана керда-керда къахьегама коталонаш йоахаш ба МагIалбикера комсомольцаш. Цар мугIараш шердаро кхы а дукхагIа торо хулийтаргья уж коталонаш яха.

С. МАМИЛОВ.
ВЛКСМ МагIалбика горкома секретарь.

Заданеш тIеххоачашъеш

Семилетка кхоалагIча шера план ханал хьалха кхоачашъяра чуийнна къахьегаш ба «Чечингстрой» треста аьшкбетонни конструкцеш хьаеча завода къахьегамхой.

Дика толамаш доахаш хьабоагIа завода аьшкбетонни хIамаш кийчъеча цеха болхлой. ДIабахача январь бетта план дукха тIеххоачашъяьй цар.

Къаьстта дика къахьег цехерча нн. Осмаеви Медаеви керте латтача бригадаша. Цхьа ди дIадодац бригада членаша нн. Албастовас, Алиева, Азимова балха нормаш тIеххоачаш ца еш.

Укх шера производственни план тIеххоачашъеи арахецача продукце дикал лакхъеи декхар оттадаьд цеха коллективо шийна хьалхашка.

Из декхар кхоачашде вIаштIехьдаргда, нагахьа санна цеха болхлоша шоайла шерра социалистически яхь а йоаржаяь къахьеге, йоах цеха начальника Н. Лемешкос. Цар из декхар кхоачашдергдолгах тешаш ва со, хIана аьлча барти цхьоагIоя йолаш ба уж.

Боккха пайда баьннаб бригадира Осмаева енна рационализаторски предложени балха юкъейоалаярах. Масала, болхлой къахьегам дикка аттача баьннаб. Цул совгIа техниках дикагIа пайда эцарахи ший низ мелаб заводага болх байтарахи вIаштIехьдаьннад болхлошка технологически процессаш дикагIа Iомаийта. Цу гIулакхо торо хулийт арахецаш йола продукци дикагIа хилийта.

ХIанз ССКП XXII съезда сийна низ кхо ца беш къахьега а тIаийца декхараш кхоачашде а лерхI аьшкбетонни конструкцеш хьаеча завода коллективо.

Т. УЖАХОВА.

Йоагаш я агитпункта лампаш

Моттигашкарча Советашка хоржамаш ду ха тарга ме гIорт, сийрдагIа а нах дукхагIа а хул «Красный молота» культура ЦIагIарча агитпункте.

Каст-каста ух укхаза агитатораши харжархойи. Цхе кварталера харжархой спискаш тIа шоаш нийса дIаязбаьбий хьежаб. Къаьстта дикагIа чакхбаьккхаб из болх агитатораша Арасланова, Баишевас, Котикова, Ромазанова, Еремеевас.

Харжархой теркам чIоагIа тIаозаш да агитпункте вIаштIехьдаьккха «Справкай стол». Цу стола юхе дежурство лелаеш ба юридически медицински болхлой.

Тайп-тайпарча сакъердамерча темаех лекцеш еш агитпункте. Инженера нов. Литмана йийшай ССКП ЦК январски Пленумах йола лекци. «Владимир Ильич Ленин советски паччахьалкхе хьаьри Советски Союза Коммунистически парти вIашагIъеллари ва» яха лекци йийшай политически Iилмайи знанеш йоаржаеча общества члена нов. Черновас. Лекцеш хроникально-документальни фильмаш а хьокхаш йийшай.

ХIанз агитпункте депутаталла харжа оттабаь кандидаташи харжархойи вIашагIбеттабала болабеннаб.

К. ТИМОФЕЕВ.

ЧIоагIа лаьрхIай Санина

Грознерча локомотивни депо кадрови болхлошта дагадоагIа массехк шу хьалха машиннаькъахой училище яьккха Санина Анастасия Семеновна механически цехе балха ена.

Боккхача безамца тIаийцар цехерча болхлоша къона токарь. Дисциплина дика йолаш, шийга аьннар ханнахьа кхоачашдеш, хьинар долаш болхло хилар Анастасиях. Лоацача хана, училище ше Iомаяь знанеш кхы а шер а яь, квалифицированни токарь хилар цох.

Итт шу даьннад цу хана денз. Анастасия дуташ яц дешара гIулакх. Цо чIоагIа теркам тIабохийташ массахана Iомаю депо дикагIа болча токарий балха опыт, иштта Iомаду цо къахьегама овсарле лакхъергйола наькъаш. ХIанз нов. Санинас хIара денна 1,5—2 норма кхоачашъю.

Нов. Санинай дIамига ши йиIиг я. ЧIоагIа йоакхо ю цо бераш хьалхедара. Производстве дика болх бе а дезал дика хьалкхебе а вIаштIехьдоал цун.

Коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цIи яккхара лаьщача социалистически яхьа юкъе хьинаре дакъа лоацаш я нов. Санина.

Локомотивни депо коллективо доккха сий даьд нов. Санинай: къахьегамхой депутатий Октябрьски районни Совете депутаталла яхийта кандидат оттаяьй из.

Г. АНОХОВ,
Грознерча локомотивни депо кадрай отдела заведующи.

Мегаргбараш хорж депутаталла

№ 2 йолча Гудермесерча машиннакъа училища коллективо юкъарча собране райсовете депутаталла харжа аьнна кандидаталла оттаяьй Юсупова Iайшет.

ШоллагIа шу да Iайшет училище производственни гIулакх хьехаш йола. Из комсаш лелаераш Iомабеш йола мастер — хьехархо я.

Вай республике дика балхаш деш ба 1960 шера цо эггара хьалха арахийца комсаш лелаераш. Царна юкъе 13 нохчий кхалсаг а я.

ХIанз Юсупова керда группа Iомаеш я. Цу группана юкъе дика дешаш я нохчий 10 йоI.

Iайшет йоккха специалистка я. Цо яьккхай Махачкалара юрта боахама институт. Дика политически знанеш а я ССКП член йолча къонача специалистка. Уж знанеш йолаш ше хиларга хьежжа дика бу цо наха юкъера политически болх а. Из дика агитатор а пропагандист а я. Къаьстта дукхагIа йоакхо ю цо нохчий кхалнах общественни вахара юкъе озара. Лекцеш йийша ца Iеш, къаьст-къаьстача кхалнахаца а цар даьшца а беседаш ю Iайшета.

Цудухьа дукха еза Iайшет училища коллектива а Гудермесерча общественноста а. Кхы а дикагIа болх а беш, дIахьоргья цо депутата сий дола цIи.

С. ИСМАИЛОВ,
Нохч-ГIалгIай обкома инструктор.

Болх беш ба агитатораш

Дика кийчо еш латт «Октябра 40 шу» яхача совхозе моттигашкарча советий хоржамашка.

Ерригача хоржамий участкашка балхаш деш дика кийчъяь агитпункташ а агитколлективаш а я.

Къаьстта дикагIа болх вIаштIехьбаьккхаб № 16 йолча ТIой-Юртарча хоржамий участкеи (участкови комиссе председатель нов. Арапиев Аьдалгири, агитпункта заведующи нов. Арсаев (Даву) № 17 йолча хоржамий участкеи (участкови комиссе председатель нов. Дзауров Абдулмажити, агитпункта заведующи нов. Газиков Мухарбики).

Цу участкашкарча агитатораша харжархошта дика дIахьех советски харжара система чулоацам, январски Пленума материалаш, Ростове, Н. С. Хрущева дакъа а лоацаш, хиннача юрта боахама хьалха латтарий совещане материалаш, чурча а арахьарча а политика кхыдола дешаш.

ДикагIа болча агитаторех ба нн. Оздоев Хьамид, комсомолка Абадиева, Беков Суламбек, Горбаков Хьасан, хьехархо Молодченко, иштта кхыбараш.

ХIанз хоржамий участкашка шоаш нийса дIаязбаьбий хьежаш ба харжархой. Хадданза дийнахь а буса балхаш деш я агитпункташ. Укхаза да харжархошта деша газеташ, журналаш, тайп-тайпара брошюраш. Цул совгIа массахана харжархой хаттарашта жопаш тела харжара участка членаш а хул агитпункташка.

И. КУЛБУЖЕВ,
«Октябра 40 шу» яхача совхоза партбюро секретарь.

ДЕКХАРАШ КХОАЧАШДЕРГДА

(Грозненски района юрта боахама хьалха латтарий совещанера)

ФЕВРАЛЬ бетта 22-ча дийнахь Сталински района Ленина цIерахча культура ЦIагIа вIашагIкхийтта хилар Грозненски района совхозийи РТС-ийи болхлой, колхозникаш, юрта боахама специалисташ. 1960-ча шера баьча балха итогаш е а, 1961-ча шера района колхозаштеи совхозаштеи хьалхашка латта декхараш дувца а гулбеннача юрта боахама дикагIа болча къахьегамхой совещани яр из.

Совещане дувца оттадаьча дешах доклад йир ССКП Грозненски райкома хьалхарча секретара нов. **Чадова.** ССКП ЦК январски Пленумо хьалхашка оттадаь доккхий декхараш кхоачашдара района юрта боахама къахьегамхой хьинарийца тIабийрза хилар белгал а даьккха, 1960-ча шера юрта боахама продукци яккхара даькъе царна карагIдаьнна толамаш дийцар докладчико. 1959-ча шерарчул 2,2 миллион пунт дукхагIа даьккхар ялат. Ялаташ геттара дика кхедир 1-ча Мая цIерахча колхозо, Грозненски шурийи Горячеисточненски совхозаша.

Дахо хьайбай продукци яккхара даькъе карагIдаьнна толамаш дийцар нов. Чадова. Планал совгIа районо паччахьалкхенга декхар дулх 5774 центнер, шура — 9470 центнер, фуаш — 683 эзар. Дийбад дахка доахан, хьакхарч. ДикагIа болча доаркаша Юсуповас, Дужаевас, Рябийс, Степурас, свинарка Наумовас, оалхазараш леладеш йолча Олюнинас, иштта кхычар а даьха доккхий толамаш а дийца, балхаца хинна кхоачамбоацараш а кертагIа доах докладчико: цхьаццайолча колхозашкеи совхозашкеи агротехника бокъонаш телхаяр, доахан дукха Iахар дисар, Iоахарий кIезига дар, хьайбаш довр, иштта кхыдараш а. Вай декхарийла да, йоах нов. Чадова, 1960-ча шера баьча балхаца хинна деррига кхоачамбоацараш дIа а даьха, воай парте хьалхашка оттадаь декхараш сийленца кхоачашде.

Доклад йистеьянначул тIехьагIа пренеш хилар. Эггара хьалха дош ийцар Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета депутата, Староюртовски совхоза хьажкIаш лелаеча звено звеньевойс нов. **Эльмурзаева.** Ялатийна лаьрхIа 70 гектари силоса лаьрхIа 30 гектари хьажкIий дIае а, хIара гектара тIара фуалъяьхача хьажкIий 50 центнери, 350 центнер моша доакъари дакхха дош деннад аз, аьлар нов. Эльмурзаева. 1000 тонн ширдаьнна кхо а дилла, дика фу а тоссаш дIаювргья хьажкIаш. Кхача а кхаьча чуийца яллалца цхьаккха гIулакх эшийтаргдац оаха хьажкIашта.

Мамогга дукхагIа юрта боахама продукци яла еза къахьегамхошта, аьлар Ермоловски совхоза оалхазараш леладеча нов. **Лазарева.** 1960-ча шера хIара яхкача котамгара 160 фуъ гулдир аз. Айса лелаеча 2600 котамах хIаранегара 200 фуъ гулде дош деннад аз укх шера. Аз из дош кхоачашдергда. ХIанз аз хIара денна 1700—1800 фуъ пулду. Староюртовски совхоза оалхазараш леладу Хусаинова Совдат социалистически яхье хьийхар нов. Лазаревас, хIаьта вокхо из дош тIа а ийцар.

№ 3 йолча сомий-баьца даарий совхоза сомий бешамаш лелаеча бригада звеньеваяс нов. **Кузьминас** дийцар дIадахача шера паччахьалкхенга сомаши баьца дааршди доккхара план шоай совхозо тIеххоачашъяь хилар. Шоаш яьккха продукци ханнахьа цар дIа ца кхахьарах, республикерча торгови организацешта чIоагIа критика йир нов. Кузьминас.

1960-ча шера паччахьалкхенга 1400 тонн шура, 352 тонн дулх, 500 эзар фуъ, 1100 тонн баьца даараш декхар тха колхозо, аьлар 1-ча Мая цIерахча колхоза председатела нов. **Вьючне.** Цхьабакъда, хIанз а тха колхоза балхаца дукха да кхоачамбоацараш. Йолаш йолча торонехи кхоачамехи бизза пайда ийцабац.

ЧIоагIа уйла тIаяхийта ладийгIар совещане хиннача наха хьалха болхлой комитета председатель а хинна, хIанз Грозненски шурий совхоза свинаралла вахача нов. **М. И. Шарунова** даьча къамаьлага. ССКП ЦК январски Пленума а Къилбаседа Кавказа юрта боахама хьалха латтарий совещане а материалаш Iома а яь, цига Н. С. Хрущева даьча хьакъалерча къамаьлий уйла а яь, аз соцадаьд, аьлар цо, сай берригa низ юрта боахама продукташ дукхагIа яхара тIабахийта. Цудухьа со свинаралла болх бе а вахав, хIаьта айса даьр дара аз кхыбараш тIа а хьех. Сай новкъостаца укх шера 4000 хьакха хьалкхее а, хIаране дозал 90—100 килограмм а долаш, уж паччахьалкхенна дIаяла а дош деннад аз. ДикагIа йолча свинаркаца Наумоваца Iома а луш, цул хьалха довла лерхI оаха.

Совещане иштта къамаьлаш дир «Новый быт» яхача колхоза керттерча инженера нов. **Котова,** Аргунски совхоза керттерча агронома нов. **Перлова,** Нохч-ГIалгIай АССР хина боахама управлене начальника нов. **Старчана,** Грозненски шурий совхоза первични парторганизаце секретара нов. **Пудометкинас,** 1-ча Мая цIерахча колхоза доярка нов. **Зверьевас.** Веррига а вурийтта саго къамаьлаш дир цига.

Совещане къамаьлаш даьча Нохч-ГIалгIай обкома бюро члена, парте Грозненски горкома хьалхарча секретара нов. **О. С. Беляева,** ССКП Нохч-ГIалгIай обкома секретара нов. **Ш. С. Сагаева** белгалъяьхар района колхозашкареи совхозашкареи продукци дукхагIа яккхара йола торонаш, гучадаьхар хьалха дIаяхача хана хинна кхоачамбоацараш.

Района юрта боахама хьалха латтараша 1961-ча шера социалистически декхараш тIаийцар:

Оахаш долча лаьттан хIара 100 гектара лоархIаш 45,7 центнер дулх доаккхилга, цунца 36,2 центнер хьакхий дулх а долаш. Паччахьалкхенга 44500 центнер дулх доххилга, вешта аьлча соахкарчул 5926 центнер дукхагIа.

Оахаш долча лаьттан хIара 100 гектара лоархIаш 144,6 центнери, хIара Iаттагара 2350 килограмми шура йоаккхилга, паччахьалкхенга 159180 центнер шура йоххилга.

Ка болча ялатийна оахача хIара 100 гектара лоархIаш 27,5 эзари хIара котамгара 119 фуъи гулделга, паччахьалкхенга 9 миллиони 239 эзари фуъ доххилга.

ХIара устагIана тIера 4,1 килограмм тха доаккхилга.

62 эзар тонн гIожа доакъар кийчделгеи, хIара Iатта 13 тонн кхоачаргйолаш, 110 эзар тонн силос лаьттах йоллилгеи.

Ялата лаьрхIа дIаювча 5460 гектарах хIара гектара тIара 40 центнери, гибридни хьажкIаш дIаювча 540 гектарах хIара гектара тIара 20 центнери фуалъяьхача хьажкIий йоаккхилга, силоса лаьрхIа дIаювча хьажкIий хIара гектара тIара 300 центнер мошача доакъара йоаккхилга, кхашка 60 эзар тонн кхо дуллилга.

ХIара гектара тIара ка болча ялатий 17,7 центнер, гидуаргий 13,3 центнер, баьца даарий 135,4 центнер, комсий 43,5 центнер, сомий 44,5 центнер йоаккхилга.

Соахкарчул 40 эзар центнер дукхагIа а дохкаш, паччахьалкхенга 150 эзар центнер ялат доххилга, цу даькъе 76 эзар центнер хьажкIаш а йолаш. Грознерча къахьегамхошка 124 эзар центнер баьца даараш, 11300 центнер сомаш, 2500 центнер комсаш йоххилга.

Уж социалистически декхараш берригаш раьза а болаш тIаийцар совещане хиннараша.

ТIаийца социалистически декхараш дизза кхоачашде а ССКП XXII съезда сийленца накъа баха а тIабийрзза къахьеташ ба Грозненски района юрта боахамера къахьегамхой.

Ф. ВАСИЛЬКОВ.

Сурта тIа: (аьрдехьара-аьттехьа) совещане дакъа лаьцараш: доярка Р. Зубаева, садоводаш С. Эднева, А. Тесиева.

И. ПЛИЕВА сурт.

ПОЛИТИЧЕСКИ ДЕШАРА КАБИНЕТ

Дика болх беш я ер шу долалуш Грознерча нефтемаслозаводе общественни наькъаца вIашагIъелла политически дешара кабинет.

— Политпросвещене кабинет вIашагIйоллларах дола дош, — йоах партбюро секретара нов. Шутова, вахаро ше оттадир тхона хьалхашка. Укх шера ССКП истори Iомадеш йола кружоки, ВЛКСМ истори Iомадеш йола кружоки, конкретни экономика Iомадеш йола семинари хинна ца Iеш, 14 юххьера экономически школа а я заводе болх беш. Итташ агитатораш ба цехашка балхаш деш.

Кружокашта дозал де а агитаторалла а хержаб коллективацара дикагIа бола нах. Цуккха пропагандисташи агитаторашин ба методически новкъостал эшаш.

Цу гIулакха завода партбюро хьайийлар общественни наькъаца болх бергбола политически просвещене кабинет.

Кабинета методически совета юкъе вахийтав дика теоретически знанеши йоккха пропагандистски опыти йола нийс коммунист. Уж ба завода директор К. В. Квашкин, керттерча инженера заместитель И. Х. Арютюнов, № 17 йолча установка начальник Б. Ю. Ессин, парафин йоаккхача цеха начальник Ю. Д. Гилядов, иштта кхыбараш.

Методически совете вIашагIъеллай йиъ сектор: конкретни экономика кружокий, ССКП исторе кружокий, юххьерча экономически школай, пенгазеташ тIа кружокий балхаш дувцаш йола сектораш.

Методически совето оттаьй дерригача шера йола кружокийи школайи балха планаш, политпросвещене кружокий занятешта хIара бетта йола графикаш а увттаю цо.

Партбюро тIадожадарах даь ца Iеш, ший инициативах а дуккха пайдане балхаш ду методически совето. Цо кружокий балха планаш увттаю, дешара планах йолча къаьстъкъаьстача темашта методически разработкаш ю, пропагандисташта завода вахарах йола материалаш гулашъю.

Масала, методсовето, кийчъяьй «Кадрай технически знанеш лакхъяраи къахьегама овсарле лакхъяраи мел лоархIам болаш да къахьегам вIаштIехьбаккхари производствана автоматизации механизации яри» яха, «Паччахьалкхен план — производства закон» яха, иштта кхыйола темаш.

Доккха новкъостал ду методсовета членаш занятешка ахаро. Шоашта кородаь кхоачамбоацараш а дика хIамаш а совета заседане дувца увттаду цар.

Конкретни экономика кружоке (доал дер н. К. В. Квашин) дешаш бараша дика гIулакх дIадоладаьд. Цар лаьрхIад кулгаца яздеш дола «Конкретни экономика дешаш» яха журнал юкъ-юкъе арадаха. 1960 шера декабрь бетта араяьннача хьалхарча номера тIа кепа техаяр нн. Цесятоваси Люлькоси язъяь «ССКП ЦК июльски Пленума соцамаш кхоачашдара эшаш дола кхоачамаш» яха статья. Къаьст-къаьстача установкайи цехийи балха гIулакхаш дика Iома а дь, шоай предприяте йоккха торонаш гучаяьхай цар.

Политпросвещене кабинета завода управлене здание дикагIа дола цIа деннад. Хоза кийчдаьд из. Шерачеи дIаьхачеи истола тIа дада тайп-тайпара газеташ, журналаш, брошюраш, гойтара пособеш юкъе йоахка доккха альбом. Цул совгIа кабинете латтача шкафа чу а да тайп-тайпара книжкаши брошюраши.

«Пропагандиста дола методически новкъостал» яхача стенда тIа хьалтеха йоахк кружокийи школайи дешара планаш, методически пособеш.

ШоллагIча стенда тIарча материалаша завода вахар дувц. Цу тIа я завод дегIаяра истори дувцаш йола текст, укх тIеххьарча 5—6 шерара завода гIулакх дувцаш йола диаграмма. Цу дерригача хIамаша тIаувз кабинете ухарий теркам.

Методсовета балхаца хиннача кхоачамбоацарех да, яхаш дийцар партбюро секретара нов. Шутова, пропагандистий семинараш кIезига еш хилар, дикагIа йола балха опыт Iомаяр лерттIа вIаштIехьдаьккха ца хилар.

ХIанз партбюро уж кхоачамбоацараш дIадоахаш я. Кийчъеш я юххьерча экономически школа дикагIа волча пропагандиста нов. Басина балха опыт йоаржаярах йола семинар. Методсовета членаша нн. Свинцовеи Прохоровеи политпросвещене кружокий балха хетаь йола бюллетень кийчъеш ба.

И. МАЙОРОВ.

Доазол дехьара

Конго граждански тIом хилара кхерам дIабаккха

АККРА, 22 февраль. (ТАСС). Тахан укхаза кепа теха араяьккхай касабланкски конференце дакъа лоацаш хиннача дукккхача африкански мехкий викалий совещане тIаийца тIеххьара коммюнике.

Аккре хиннача совещане дакъа лаьцача Ганай, ОАР-а, Мале, Марокка, Алжира викалаша шоаш цхьана оттаьйча коммюнике тIа бакъду Конгора гIулакхаш телха хилар, къаьстта а Патрис Лумумба вийначул тIехьагIа, хIаьта дIахо цар хьахойт мехка граждански тIом оттара бола кхерам гуччахьа хилар,, цу тайппара цар белгалдаьккхар ерригача Конго кризис эттача хана денз ООН-а деш хIама ца хилар а цига цо хьожабаьча кулгалхой политика еха хилар а.

Совещане дакъа лоацаш хиннараша хьакхайкадаьд конголезски халкъа кхерам тIа ца кхачийтар а Конгой лоIами цхьоагIои лорадар а духьа шоай правительстваш сихха оарцагIйовла лаьрхIа хилар.

Цунга хьежжа коммюнике тIа белгалду, цу совещане дакъа лоацаш хиннача мехкаша бокъонца законах йола правительство Антуан Гизенга керте латтар мара лоархIаш ца хилар а цу правительствах шоаш бокъонца тешаш хилар а. ХIанзалца Антуан Гизенге правительстваца дипломатически гIулакхаш доацаш хинна еррига пачхахьалкхенаш тIахьех цар уж гIулакхаш цунца тассара де доагIар де.

Конго граждански тIом хилара бола кхерам дIабаккхар духьа укх тайпара хьдда гIулакхаш чакхдаха могаду совещане дакъа лоацараша:

мехка порядок лоаттаяра хьалхара биззача бехктоккхаме хургйола африкански командовани вIашагIйоллар духьа Конгора ООН-а командовании тIема низаши кердача ларда тIа дахьа хувцилгеи чIоагIделгеи;

кхы гаьна ца йоалийташ мехкарча массайолча районашка еш йола моллагIа а мобилизаци соцаелга;

Конгора беррига бельгийцаш а ООН-а юкъе йоагIаш йоацача тIема е тIема хьисаперча организацей членаш бола кхыча мехкашкара нах а сихха Конгора дIабохийтилга;

ООН-ага гIолла доацаш моллагIча тайпара юкъегIертар (кхачанца, герзаца, нахаца е ахчанца) соцаделга;

кхыча мехкий компанештеи банкаштеи тIахьожам а инспекци а оттаелга.

Коммюнике тIа йоах политически гIулакхашта лийца мел боахка нах мукъабалийта, законах йолча парламентага ший болх юха дIаболабайта.

Совещане дакъа лоацараша цу тайппара могаду Генеральни Ассамблеяна хиланза яргйоаца Конгорча гIулакхий хьакъехьара а Кхерамзлен Совета резолюци кхоачаш мишта ю дувцаш йола а докладаши отчеташи кийчъергйола ООН-а секретариата чуйоагIаш бокхха лоархIам бола массехк нейтральни комисси вIашагIйоллилга.

Конгона деш дола дерриге новкъостал, законах йолча Гизенге правительства дахьча дехарга хьежжа, де дезаш да совещане дакъа лоацачарна хетачох.

Коммюникена тIеххьа тIа а ийца, кепа теха арадаьккхад машар безаш мел долча мехкашкеи дунен тIарча халкъашкеи дахь кхайкарал.

КНДР-ас МУКIАРЛО ДАЬД А. ГИЗЕНГЕ ПРАВИТЕЛЬСТВАНА

ПХЕНЬЯН, 22 февраль. (ТАСС). Корея Центральни телеграфни агентства хоам бу, КНДР-а министрий кабинета председатела Ким Ир Сена Конго Республика премьер-министра декхараш кхоачащдеча Гизенгега телеграмма яхьийтай, яхаш. Цу телеграмма тIа йоах, КНДР-а правительства мукIарло цаьд Конго Республика законах йола, цаI мара йоаца правительство Гизенге яр хилар.

НАХ ДIАХО А БОАБЕШ ЛАТТ

ПАРИЖ, 23 февраль. (ТАСС). Франс Пресс яхача агентства корреспондента Леопольдвилера хоам бу, ООН-а комиссе викало цига аьннача тайпара, Бакванге укх тIеххьарча деношка кхы а Лумумба тIехьара алх политически деятель вийнав, яхаш. Уж ба Хаммаршельда Кхерамзлен Совете бийцараш а боацаш.

СОВЕТСКИ МОРЯКАША ПОЛЬСКИ КАТЕР КIАЛХАРА ДАЬККХАР

ВАРШАВА, 23 февраль. (ТАСС). Чкъаьрий лувца, «ВЛА-96» яха Владиславовера польски катер йоккха йоаца авари а хинна, Балтийски форда къулбехьарча дакъ тIа кхаьчача болх ца булаш дисар, халача хьал тIа дар цун гIулакх, яхаш хоам бу кепайоазон Польски агентства. Новкъостал де чехка цунна тIадахар советски траулер. Цо «ВЛА-96» яха катер тIехьа а дийза, Владиславоверча порте дигар. Польша чкъаьрий лувцараша дег чу бара баркал аьлар шоашта новкъостал дарах советски новкъостаьшта.

В. А. Зорина Кхерамзлен Совета председателага дахьийта письмо

НЬЮ-ЙОРК, 24 февраль. (ТАСС). Массаза а ООН-е СССР викал волча В. А. Зорина 23 феврале письмо дахьийтад Кхерамзлен Совета председателага. Цу тIа йоах, 20 феврале Совета заседане тIаийца хинна Конго деша хьакъехьара резолюци кхоачаш мишта ю Кхерамзлен Совета членашка дIахайтанза даргдац.

Ховш да, йоах письмо тIа, Кхерамзлен Совето 20 феврале Конго деша хьакъехьа решени яьлга. Цу резолюце «А» яхача дакъа 2 пункте йоах, Кхерамзлен Совето «тIагIертта дIадех Конгора еррига бельгийски а кхыйола кхыча мехкашкара тIемен тIема хьисапереи а персонал, ВIашагIкхийттача Къамий Организаце командоване кара боаца политически советникаш, хIаьта иштта беррига баьха бига салтий а арабахараи дIабигараи сихха де дезар делга».

Бельгийски персоналой цунна чулаттарашеи леладеча тийшача балхаша, Совете дийцача гучадаьннача тайпара, эггара дукхагIа Конгора кхоххам чIоагIбеш хилар а цу мехка хинна событеш бахьан долаш дIайолаенна дунен халкъашта юкъера кризис тIа-тIа кIоаргьеш хилар а лоархIаш, боккхача лоархIаме да из лакхехьа белгалъяь Совета решени кхоачашъяра хIанзалца дах хIама дий а, нагахьа санна даьлале, даьр малагIа да а, Совета членашка дIахайтар.

Цхьабакъда, Совета членашта цу хьакъехьа бокъонца ховш хIама дац, из решени тIаийца кхо дии кхо бийсеи гаргта ха яьннайоллашехьа а.

Дунен халкъашта юкъерча машараи халкъий кхерамзленнеи унзара дола Конгора гIулакхаш сихагIа тоадар боккхача лоархIаме а лоархIаш, аз дехаргдар Хьогара, господин председатель, цу деша хьакъехьа эшаш дола дерригa хоамаш гулделга вIаштIехьдаккхар а Совета членашта уж дIадахьийтар а. Цу тайппара дIахо а хан-ханнахьа Совета членашка хоам банза баргбоацаш лоархI аз 20 феврале Конго деша хьакъехьа Совето яь решени кхоачаш мишта ю дувцаш.

Конго екъа лаьрхIа керда планаш

АККРА, 24 февраль. (ТАСС). Законах йолча Конго правительства премьер-министр Патрис Лумумба къиза вер бахьан долаш Конго эттача хьало охерабаьб бельгийски колонизатораш Катангера Чомбе Iадал дохар.

«Ивнинг ньюс» яхача газета корреспондента Леопольдвилера беча хоамах Усумбулера (Руанда-Урунди) бельгийски администраци сихъенна план оттаеш я Руанда-Урундии Катангеи вIашагIа а теха, федеральни пачхахьалкхе е дагахьа.

Пхиъ кхалнаьха политкружок я Ермоловски совхозе болх беш. Ший болх дика бовзаш а лелабеш а я пропагандистка, комсомолка Маслова Вера. Цун кружоке дешаш 22 кхалсаг я. Царна юкъе ба эрсий, нохчий, гIалгIай, иштта кхыча къамах бола кхалнах.

Сурта тIа: Маслова Вера (юккъе) газет дешаш йоалл.

С. ШЕРИПОВА сурт.

Лекционни болх тоабара

Укх шера 24 феврале политически Iилмаи хьехамаш доаржадара Ерригсоюзни Общества члений города Грозне Ленински районни отделене хьалхара конференци хилар.

Отделене отчетни хана баьча балхах доклад йир Общества Ленински районни отделене правлене председатела нов. Тавакаляна.

Ший доклада тIа цо аьлар, дIадахача шера Общества районни отделене 100 совгIа керда саг членалла хьайийцав, хIанз 440 саг ва отделене, царна юкъе Iилмай доктораш, кандидаташ, институтий преподавателаш, лораш, инженераш, и. кх. б. а болаш. Районе бахача наха 1960 шера 3 эзар гаргга тайп-тайпарча темаех йола лекци йийшай, царех цхьаяраш производствеи нах бахача моттигашкеи а ешаш. Лекцеш ешарал совгIа, районни отделене 53 сайре яьй, хаттараш а оттадеш, царна жопаш а телаш. Къонача лектораша 3 дийнахьара семинар яьй.

Дика болх баьб литератураи искусстваи лекторски секцеи «Красный молот» завода лекторски группои, лектораша Нохч-ГIалгIай педагогически института преподавателаша нн. Дулерайна, Т. Т. Мальсаговас, мехкдаьтта института преподавателa В. И. Филькина, кхычар а.

Цхьабакъда, аьлар цо, лекцеш дика ца кийчъеш моттигаш хиннай, нах бахача кварталашка кIезига еш лекцеш, производственни дикагIа йолча опытах 15 лекци, биологех 4, тIема говзалах 3 лекци мара йийшаяц, кIезига еш лекцеш дына духьала а.

Докладчик къамаьл дахь ваьлча пренеех къамаьлаш дир лектораша Эпсарий ЦIагIарча нов. Павлова, зъпасе волча эпсара нов. Забияка, Нохч-ГIалгIай педагогически института преподавателa Дулейрана, кхычар а.

Цар белгалдаьхар лекционни пропагандана юкъера кхоачамбоацараши из болх тоабара эшараши.

ДукхагIа уйла тIаяхийта еза дына духьаларча, производственни дикагIа йола опыт ювцача, революционни фийлалах лаьцача пропагандана, аьлар нов. Дулерайна.

Доклади пренеех дахь къамаьлаши йистедаьнначул тIехьагIа, конференце резолюци тIаийцар, Общества Ленински районни отделене правлени а цун Президиум а хержар.

Общества республикански отделене конференце бахийта делегаташ а хержар конференце.

Т. ЮСУПОВ.

СЕРДАЛО
4-гIа сагI. 26 февраль, 1961 шу.

Дешархоша дика къахьег

Школа цIеча уголоке сайрийна а кIирандийнахь а дукха бераш хул. Цига дешархой телевизар чугIолла киножурналашка, художественни фильмашка хьеж, хIаьта кердача хоамашка ладувгI. Укх деношка телевизор оттаьй цига.

ДIадахача шера дешархоша лаьрхIадар металлически лом тул а яь, цунах хьахиннача ахчах телевизор эца. Хьагул а яь, дIаелар цар пачхахьалкхенна 50 тонн металлолом. Цунах хьахилар 3 эзар сом (къаьна ахча). Цу ахчах ийцай «Рекорд» яха телевизор.

Цхьабакъда, цунах тоъам хулаш бац дешархой. Укх шера 100 тонн металлолом гулъе лерхI цар. Цул совгIа, школа юххе 40 гектар участок а еннай царна. 15 гектара тIа хьажкIаш, 18 гектара тIа сомий гаьнаш, юхедисача лаьтта шекар доаккха свеклаи комсаши дIайогIаргья цар. ХIанз кхашка моттигера удобренеш ехкаш ба дешархой. ХIанзале цар йиллай 50 тонн. Къаьстта чIоагIа къахьег 9—10-чеи классашкарча дешархоша Заниев Султана, Хациев Балла, Исраилов СаIида, дукхха кхыбараша а.

Дешарал совгIа иштта дика балхаш а ду Урус-Мартановски района цхьайтта шера дешача школа дешархоша.

Р. ЗЕЛИМХАНОВ.

Калинински область. Дарбан минеральни хиши колди дика хиларца гIорьяьнна я Калинински курорт. ХIара шерра-шера вить эзарнел совгIа къахьегамхо хул цига салоIаш а дарба деш а. Духдувлаш минеральни хий Iоухача йиъ моттигерча дарбанна геттара дика долча хих кхы тIа а пайда эц хIанз курорте.

Сурта тIа: салоIаш болча наха минеральни хий мелаш йолча кердача галерея чухье.

Н. Чамова сурт.

ТАСС фотохроника.

Съезда сийна

ССКП XXII-ча съезда накъа болхаш Нохч-ГIалгIай АССР композитораш тайп-тайпара жанраш а йолаш йола керда музыкальни произведенеш кийчъеш ба.

Владимир Ильич Ленин вань 91 шу дуза ди тIакхоачаш республикански филармоне доккха концерт кийчду. Концерта программаца локхаш хургья Ильича хетаяь а, хIаьта Ленина дукхаезаш хинна а музыкальни произведенеш.

Нохч-ГIалгIай композиторий оргбюрос хоровой коллективашцен музыкальни училищацен цхьана XXII съезд хьаелла ха тIакхачалехьа дикагIа йола произведенеш локхаргья радио чугIолла.

Республикерча городашкеи юрташкеи иллеи, халхареи, музыкан ди оттадергда.

Нохч-ГIалгIайчен композиторашеи музыковедашеи лаьрхIад республикерча юрташка а ухаш, музыкально-образовательни лекцеш ешеи наха юкъе творчески отчеташ еи.

Ю. АНИСИМОВ.

КАГИРХОЙИ СТУДЕНТИЙИ ДЕРРИГДУНЕН ФЕСТИВАЛЬ ХЕЛЬСИНКЕ ХУРГЬЯ

ХЕЛЬСИНКИ, 23 февраль. (ТАСС). Селхан Хельсинке культура ЦIагIа ший болх йистебаьнкхар дунен халкъий собрание. Кагирхойи студентийи Дерригдунен VIII-гIа фестиваль кийчъяра а из чакхъянкхара а дешаш дийцар цо кхаь дийнахьа. Фестиваль кийчъяра дунен халкъий комитет а вIашагIтехар, 1962 шера аьхки городе Хельсинке фестиваль ергйолаш сецам а бир. «Собране чIоагIа хьаллаьцар Хельсинке VIII фестиваль елга, шоайцига фестиваль вIашагIтоха торо яларах фински Iаьдала цIаьнха а баркал аьлар собране», — йоах цхьан документа тIа. Фестиваль кийчъяра дунен халкъий комитета учредительни заседане тIаийцар кагирхойи студентийи Дерригдунен фестивала машара а халкъий доттагIлена а программеи дунен халкъий кагирхошна дахь кхайкарали.

Собране дунен тIара кагирхой, цхьаццадолча къамий а дунен халкъий юкъара а кагирхойи студентийи организацеш тIахьийхар машара а халкъий доттагIленна а тIехьарча кагирхойи студентийи Дерригдунен VIII-гIа фестиваль кийчъеча юкъе дакъа лацара, фестивале бахийта цар шоай викалаш харжара, хIаьта иштта фестивала нийчо еш йола цхьаццадолча къамий органаш яхкара.

IалаьмаТе йоккха драга

ИРКУТСК. Электрически драга — хи тIа гIолла лелаш а хи кIалхара дошув доахаш а йолча машина хьалхара узлаши агрегаташи хьае йолаеннай еза-йоккха машинаш еча Иркутски завода коллектив.

Ийси ахи эзар тонн дозал а долаш Iалаьмате йоккха гIишло я из керда драга. Лоадама хIама ца эшаш километра дихълагIа дакъа миссел дIоахал а долаш йолча болата понтона тIа латташ а, дуккха ковшаш йоахкача экскаваторца никъ а боахаш дIа-юха лелалуш а хургья из драга.

Дунен тIа эггара хьалха хьаеш я 600 литр чуйодаш дола кодаш а доахкаш, 50 метр кIоаргача хина кIалхара породаш хьа а йоахалуш йола драга.

Драга беррига болх механизации автоматизации яь хургба, цу тIа болх беш хургья бIаьш электродвигателаш, итташ телевизионни установкаш, сиха лела лифт. Машина тIа болх беш верригаш а 9—10 саг мара хургвац.

Шера ши миллион кубометр совгIа йолча породацара дошув хьадаккха низ кхоачаш хургья советски «хи тIа гIолла лела дошо фабрика». Иззал болх кулгаща беш хилча 12 эзар саг везаргвар цунна.

Завода конструкторски бюрос Москверча, Свердловскерча, Новосибирскерча, иштта кхыча городашкарча Iилма-тохкамеи проектнии дуккхача институтий коллективаца вIаши творчески новкъостал а деш, оттаяьй кердача драга проект.

1961—1962-ча шерашкахь хьалъяь яла езаш я из машин.

Сурта тIа: Iалаьмате йоккхача драга проект.

ТАСС фотохроника.

АЗ ДАЬР ХЬАН ДОХАДЕРГДА!

Цхьан хана МагIалбикерча № 1 йолча городской больнице керттера лор волаш болх беш хиннав Бесаев Асхар Иванович. Цул тIехьагIа горздравотдела заведующел вахийтав из. Ше больнице волча хана бохабаьбеце кхы тоабанзар цо цигара болх. ХIаьта а, лакх а вань района ерригача больницашта доал де оттаваьв Бесаев. Цун когаметта вахийтача нов. Корне лоаццача хана дикка тоабир больница болх. Цу тIа гIолла гучадаьлар нов. Бесаева хьалха леладаь харцахьара гIулакхаш а. ТIаккха тохавелар нов. Бесаев, ай, со хьаким а ма вий, сох доахка кхоачамбоацараш гуча а мишта доах, яхаш къамаьлаш а деш, нов. Корнега а больницерча кхыча лорашка а яппараш е.

Цул совгIа цхьанна а тайпара болх хьабайтац цо лорашка. Нов. Корне де деза доал ший каралаьцад Бесаева. Больница болх тоабара керттерча лора а вокха лорашта а новкъостал де дезача горздравотдела заведующе цар болх бохаргбола гIулакхаш духьала кхувс. Лораш шоайла эгIазбига гIерт из, хIаьта царех цхьабараш керттерча лора духьал а баьхаб. Аз яхар мара керттерча лоро яхар ма делаш, нагахьа дойя а аз балхара дIадоахаргда шо, яхаш кхерам тIатувс Бесаева лорашта.

Дика тоаду Бесаева ший вахара гIулакх а. Иштта, нагтахьа мара балха ца йоагIача цу больнице лорал деш йолча ший йишийна алапи яздайт цо. ХIаьта Бесаева ше а ийду лорал ду аз, яхаш доагIачул дукхха а дукхагIа ахча.

Уж дерригa гIулакхаш дика хов больницерча парторганизаце секретара нов. Бычихинайна. Цхьабакъда, больницерча коллектива барт-цхьоагIо чIоагIъяра, балха юкъера кхоачамбоацараш дIадахара цхьаккха хIама а дац цо. Гуш да нов. Бычихина Бесаева харцахьа леладу гIулакхаш къейлакхухьаш йолга. Цунна дика хов нов. Бесаева больнице а вайя шийга бакъдар дIаьннa лор во мел дар а аьле эккхавелга, керттерча лорага а ца хоатташ больницера болхлой дIабоахилга. Иштта, больнице операци еш латтача хана кабинета чу а ийккха цу чура медсестра комсомолка Севастьянова Лидия, чIоагIа цIогIа а теха, эккхайир цо шийна духьала дош аьннад, аьнна.

Геттара во лел больницерча парторганизаце болх. Укх тIеххьарча шерашка цхьаккха а саг парте хьаийцавац, болхлошта юкъе культурно-кхетама болх лелабац. Бакъдар аьлча, больнице дукха комсомольцаш-м ба парте дIачубаха безам болаш. Цар шийга из гIулакх хьоадича нов. Бычихинас оал, шо санна дола комсомольцаш дац парте ухараш, хIаьта, нагахьа санна уж цунна хеттача тайпара бале, царна цо деш цхьаккха новкъостал а дац.

ДIахо а иштта болх бе вIаштIехьдац тха, йоах больницерча медицински болхлоша.

Больница коллектив барт-цхьоагIо йолаш хилийтара, цигарча парторганизаце болх тоабара чIоагIа оарцагIъяла еза ССКП горкоми горисполкоми. ХIаьта къаьстта дувца деза, аз даьр хьан дохадергда, яхаш лелача нов. Бесаева дош.

Б. БУЗУРТАНОВ,
(тха собкор.).

ДукхагIа арахецаргья кирпишк

ССКП XXII-ча съезда сийна тIаийца декхараш толамца кхоачащдеш ба № 2 йолча кирпишк еча завода болхлой. Завода коллективо валови продукци арахецара йола январь бетта план кхоачашъяьй 130 процент, хIаьта февраль бетта 15 дийнахьа планал совгIа арахийцай 203 эзар кирпишк.

Укх шера план 20-ча декабре кхоачашъе, аьнна ше декхараш тIаэцаш завода коллективо дош деннад планал совгIа 4 миллион кирпишк кхы а арахеца. Ше денна дош толамца кхоачащду цо. Укх шера цхьан беттеи ах беттеи баьча балхах ах миллион гаргга етта кирпишк арахийцай заводо. Уж толамаш даха завода болхлошка йиш хиннай шерра социалистически яхь а йоаржаяь, хьинаре къахьегарах.

Заводе хьалхара моттиг лелаю нов. Хашагульгов керте латтача 4-ча цеха коллективо. Январь бетта планал совгIа 123 эзар кирпишк арахийцай цу цехо. Иштта доккхий толамаш доахаш хьайоагIа из коллектив февраль бетта а.

Заводерча пхе цехах цхьаькха а яц производственни план кхоачаш ца еш. Цудухьа, кхозза ахчан совгIат деннад завода коллектива. 1960 шера Ерригсоюзни социалистически яхье шоллагIа моттиг яьккхар завода коллективо, 42 эзар сом ахчан совгIат а луш, хIаьта республика сийлен Доска тIа а яьккхай из.

Д. АМАРОВ.

„Репертуарный листок"

Хоза кийчъяь а чулоацам дика болаш а араяьннай халкъа творчества республикански ЦIено художественни самодеятельноста коллективашта долча новкъостала арайоахача «Ререпертуарный листока» хьалхара номер. Цу тIа кепа теха араяьннай тайп-тайпара дукха а произведенеш. Шоашца ноташ а йолаш кепа техад «Тоале, са республика, тоале»! «Машар» яха поэта Н. Музаева яздаь иллеши, «ХIаьй, сан дог, алахьа!» яха поэтесса Р. Ахматовас яздаь иллии, «Самодеятельноста доакъашхой илли» яха поэта А. Агатова яздаь иллии. Цу иллешта музыка язъяьй композитораша Б. Шнайпера, Г. Шабасова, А. Халебске, М. Бронштейна.

«Листока» номер тIа иштта кепа техай поэтий Яндиев Джамалдина, Мамакаев Махьмада, Ахматова Раисай, Муталиев Хьажбикара, Осмиев Хьамзата, Ведзижев Ахьмада, Сулаев Махьмада, Хамхоев Ахьмада, Эдилов Хасмахьмада, М. Геллера, М. Лихачева, иштта кхы дукхханей а стихаши иллеши. Цу номер тIа иштта арадаьннад «Вахара овла» яха Б. Зязикова дувцар, Х. Ошаева дIаяздаь «Ботлихара шайх» яха халкъа легенда, Н. Шипулина язъяьча «Асланбек Шерипов» яхача повеста отрывок, Х. Ошаева «Фушт» яха сцена, И. Глаголева юмореска, Б. Ласкина интермеди, тайп-тайпарча авторий сатирически стихаш.

Эрсий а, нохчий а, гIалгIай а меттала кепа теха я «Репертуарный листока» тIара произведенеш.

Х. БЕРСИЕВ.

Сакъердаме я репертуар

Укх деношка Сунженски района Нестеровски станица культура ЦIагIа художественни самодеятельностага хьажар хилар. Помещене нах бар республикански хьажарга мишта кийчо яьй хьажа баьхка.

Тайп-тайпара иллеш аьлар хоро. Дика аьлар цо композитора Холмогорске «Хьо Ленина хьакхеллай» яха илли. ХIаьта Тройникова Тоняс оалаш хинна иллеш чIоагIа дукха дезаделар царна.

Иштта дика аьлар «Жажда» яхача кинофильма тIара Машай илли В. Михоткинас а.

Дукха сакъердаме номераш хьахьекхар цу сайрийна Нестеровски станица культура ЦIен художественни самодеятельноста коллективо. Хьажа баьхкараш чIоагIа раьза хилар.

Республикански хьажарга лерттIа кийчо яра хьинаре къахьегаш я цу художественни самодеятельноста коллектив.

А. ТУНГОЕВ.

СПОРТ

Йоккха котало

1956 шера Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен педагогически институте вIашагIъеллаяр волейбольни секци. Цу хана денз сихха дегIадоагIа волейболах ловзар. РСФСР хьалхара моттиг яккхара къовсам лоаттабаьча Грознерча сборни волейбольни команде дакъа лоацаш хилар студенташ Ю. Булатов, В. Иванов, В. Смирнов. Городской республикански спортивни организацей кулгалхой чIоагIа раьза бар команда дика ловзарах. Ерригроссийски яхье пхелагIа моттиг яьккхар грозненцаша.

— Кхы а дикагIа ловза йиш яр тхога, — йоах волейболисташа, — нагахьа санна каст-каста тренировкаш еш хилча.

Волейболах лейза Iацар уж тренировка йолча хана. Царна дика ховра йоккхача яхье дакъа лоацаш спортсмен масса а оагIорахьа кийчвенна хила везилга. Цудухьа легки атлетиках, баскетболах, штанга-акробатиках тренировкаш еш бIаргаго йиш яр уж хIара денна.

1958 шера РСФСР хьалхара моттиг яккхара ловзача хана дукха хувцамаш хиннадар. Дикка дегIаера вай волейболистий спортивни говзал. Хьажа баьхкараш цецбаьннабар селла дика уж ловзаш хиларах. РСФСР-е шоллагIа моттиг яьккхар Грознерча волейболисташа. Эггара хьалхара котало яр из. ДIадахача шера «Б» класса командашта юкъе кот а баьнна, финале ловза бокъо яьккхар цар. Царех дикагIа йола йиъ команда «А» классе дIачуяьлар. ШоллагIа моттиг а яьккха, лакхерча группе дIачуяхар вай команда а.

Укх шера «А» классе ловзаш грозненски «Спартако» эшаяьй ленинградски «Спартак», СКИФ (Баку), «Буревестник» (Тбилиси).

ХIанз Киеве, Москве, Риге яхай «Спартак». Цига из ловзаргья «А» классе чуйоагIача волейбольни командашца. Духхьала укх тIеххьарча шин-кхаь шера иштта йоккха котало яьккхай грозненски спортаковцаша.

В. ИВАНОВ.

РАДИОПЕРЕДАЧАЙ ПРОГРАММА

26-ча феврале: 16.00 — «УнахцIено» — радиожурнал (нохчий меттала); 17.15 — Къилбаседа-ХIирий ашарийн халхарийн ансамбла концерт; 18.00 — «ЗIуга» — сатирически радиожурнал (нохчий меттала); 18.30 — радиоладувгIархой заявкех концерт.

27-ча феврале: 6.35 — «Халкъа демократе мехкашка» — передача (нохчий меттала); 6.50 — хоамаши передачай программеи; 7.20 — пионерашгеи школьникаштеи передача (эрсий меттала); 7.40 — «Тха микрофона хьалхашка...» — передача (эрсий меттала); 8.15 — «Колхоза комплексни бригаде» — передача (нохчий меттала); 8.30 — дагестански музыка; 8.45 — «Хьайбаш леладархошта» — передача (гIалгIай меттала); 17.00 — керда хоамаш (гIалгIай меттала); 17.10 — Тех. прогресс яра агитколлективо лоаттабу къовсам — передача (гIалгIай меттала); 17.30 — керда хоамаш (нохчий меттала); 17.45 — «Семилетка рубежашка» очерк (эрсий меттала); 18.00 — керда хоамаш (эрсий меттала); 18.15 — «Шоана, кхалнах!» — радиожурнал (нохчий меттала); 18.35 — Старопромысловски нефтяникий заявкех оттадаь концерт.

28-ча феврале: 6.35 — юртбоахама болхлошта передача (эрсий меттала); 6.50 — хоамаши передачай программеи; 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор»; 8.15 — Советски Союзереи доазол дехьареи хоамаш (гIалгIай меттала); 8.30 — концерт; 8.45 — радиоладувгIархой письмоех оттаяь передача (гIалгIай меттала); 17.00 — керда хоамаш (гIалгIай меттала); 17.10 — «Хоржамашта хьалхарча деношка болхлой клубашка» — передача (гIалгIай меттала); 17.25 — ашарий антракт; 17.30 — керда хоамаш (нохчий меттала); 17.45 — кагирхошта передача, 18.00 — керда хоамаш (эрсий меттала); 18.15 — юртбоахама болхлошта передача (нохчий меттала); 18.30 — концерт.

Редактора зам. Д. ХАМАТХАНОВ.

Тахан кинотеатрашка

ЧЕЛЮСКИНЦИЙ ЦIЕРАХЧА КИНОТЕАТРЕ

Йоккха зал — «Къилбаседа селаIад».

Долалу: 10, 12, 2, 4, 6, 8, 10.

ЗIамига зал № 1 — «Саг йитарах дола гIулакх».

Долалу: 8.30, 10.30, 2.30, 4.30, 6.30, 8.30, 10.30.

ЗIамига зал № 2 — Аьннар хулийта зурма».

Долалу 9, 11.

«Къилбаседа селаIад».

Долалу: 1, 3, 5, 7, 9.

ЗIамига зал № 3 — Берий сеанс— «Мультипликационни фильмай керда сборник».

Долалу: 8.40, 9.50.

«Саг йитарах дола гIулакх».

Долалу: 11.15, 1.15, 3.15, 5.15, 7.15, 9.15.

«РОДИНА» ЯХАЧА КИНОТЕАТРЕ.

Берий сеанс — «Мультипликационни фильмай киносборник».

Долалу: 9.

«Къилбаседа селаIад».

Долалу: 10.50, 12.40, 2.30, 4.20, 6.10, 8, 9.45.

РЕДАКЦИ АДРЕС: г. Грозный, Сталина улица, 15. Телефонаш: редактора — 2-41-23; редактора зам. — 2-07-01; бехктоккхама секретара — 2-45-48, партийни вахареи, экономикаи, письмойи отделий — 2-25-72; корректорске — 2-30-91;
АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Сталина, 15. Телефоны: редактора — 2-41-23; зам. редактора — 2-07-01; ответственного секретаря — 2-45-48, отделов партийной жизни, экономики и писем — 2-25-72; корректорской — 2-30-91.
1918 шерарча 11-ча августа цIерах йола типографи, г. Грозный, Революце проспект, 30/3. Типография имени 11 августа 1918 года. г. Грозный, проспект Революции 30/3.
СФ 02029 Заказ № 1353